ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5530 3/16 ԱՊՐԻԼ 1904 ՇԱԲԱԹ 29 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1322 ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5530

درعلیه‌ده غلطه‌ده «آره‌ولق» غزته‌سی اداره‌خانه‌سی

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճօ փողոց թիւ 8

*Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, Constantinople*

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով։
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Խմբագրութեան։

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

ԲԱՂԴԱՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

«Աննալ»ի մէկ խմբագրականը որուն թարգմանութիւնը տուի օր երկուքս այս սիւնակներուն մէջ, կը գանգատէր թէ Ֆրանսայի արդի սերունդին պատկանող գրագէտները մեծ մասամբ իրենց առնելիք դրամով կը հետաքրքրուին, քան թէ իրենց արտադրելիք գործով։

Յօդուածագիրը՝ յիշած էր Ֆրանսայի նախորդ սերունդին պատկանող չորս անձեր՝ գիտուն մը, ճարտարապետ մը եւ երկու գրագէտներ, չորսն ալ եթէ ոչ դրամին թշնամի, գոնէ շատ անտարբեր անոր նկատմամբ, չորսն ալ իրենց ընդգրկած ասպարէզներուն մէջ քիչ մը աւելի արժէք եւ նշանակութիւն ունեցող դեր մը խաղալու հետամուտ։ Սրտայոյզ տողերով պատկերացուցած էր նաեւ այն տարապայման խնամքը՝ զոր այդ չորս դէմքերը՝ Բասթէօր, Շառլ Կառնիէ, Լըքօնթ տը Լիլ եւ Ֆէտինան Ֆապր՝ կը դնէին իրենց գործին մէջ, չորսն ալ տրամադիր «Թերակատար հրաշակերտի մը քով սովամահ ըլլալու»։

Այդ կատարելութեան հերոսներուն եւ արդի գրագէտներու հապճեպ ու ո՛չ-բաղմապահանջ արտադրութիւն միջեւ, տարբերութիւնը մեծ է անշուշտ։ Լըքօնթ տը Լիլ մը՝ որ տարիներ կը խօսկայ միակ քերթուածի մը վրայ, այսօր առասպելի պէս բան մը կը թուի հարկաւ արդի բանաստեղծներու այն սերունդին համար՝ որ տարին երեք չորս հատոր մէկանց հրատարակութեան կը յանձնէ։ Ֆլօպէռ մը՝ որ միակ հատոր մը տասն անգամ սրբագրելէ եւ օրինակելէ վերջ հրատարակութեան կուտար, այսօր հէքեաթ մըն է բոլոր այն վիպագիրներուն համար՝ որոնք միեւնոյն օրը երկու երեք վէպ միասին կը սկսին տարբեր տարբեր թերթերու եւ հանդէսներու մէջ։

«Աննալ»ի յօդուածագիրը սքանչելիօրէն պարզած էր այս տարբերութիւնը՝ որուն միակ պատճառ կը նկատէր ծայրայեղ շահասիրութիւն մը։ Իսկապէս ալ կարելի չէ տարբեր պատճառ մը ցոյց տալ այդ հակումներու տարբերութեան՝ որ այնչա՛փ ակնյայտնի կերպով մը ինքզինքը կը զգացնէ, երբ, հոգ չէ թէ պարզ բաղդատութիւն մը ընելու համար, անցած գացած գրագէտներն ու արդիները քով քովի կը բերէ։

Իր տեսութեան մէջ՝ միակ կէտ մը մոռցած էր ճշդել. — այդ շահասիրութիւնը Ֆրանսայի մի՛ միայն արդի սերունդին յատուկ բան մը չէ։ Եթէ ամէն գրական սերունդ իր կատարելութեան հասած ներկայացուցիչները ունեցած է, ունեցած է նաեւ ուրիշ ներկայացուցիչներ՝ որոնք տաժան գրականութիւն ըրած են միայն, որոնք աւելի իրենց քսակին նկատմամբ հոգածու գտնուած են, քան թէ իրենց արտադրած գործին։ Այս ունակութիւնը ամէն ժամանակի յատուկ բան մըն է, եւ նոյն իսկ Լըքօնթ տը Լիլէ առջի սերունդներուն մէջ, գլխու մը մազերուն չափ բազմաթիւ են այդ տաժան ու դիւրակատար գրականութեան հետամուտ գրողները։ Կ'արժէ՞ յիշել Տիւմա Հայրը, Էմիլ Սուվէսթրը, Բօլ տը Քօքը, Բօնսոն տիւ Թէրայլը, նոյն իսկ Պալզաքը՝ որոնց գործերը, — որչափ ալ իրարմէ տարբեր, իրարու հակառակ, — կրնան առանձնապէս իրենց յատուկ արժէք մը եւ նշանակութիւն մը ունեցած ըլլալ, եւ որոնք սակայն էապէս թերի եւ անկատար գործեր են արուեստի տեսակէտով։

Ինչ որ ալ ըլլայ սակայն, այն կոչը՝ զոր «Աննալ»ի յօդուածագիրը ուղղած էր Ֆրանսայի արդի գրողներուն, թերեւս լաւագոյն խօսքն էր զոր կարելի պիտի ըլլար ընել իրենց. — «Կը մաղթեմ, բարեկամներս, ըսած էր, որ բարեբախտ ըլլաք ու ձեր նիւթական գոյութիւնը ճոխապէս ապահովուի։ Բայց երկրորդական համարեցէք այս տեսակ հոգերը։ Երբեք դրամական շահու հայեցակէտով մը՛ նկատէք ձեր գործը։ Լիակատար գիտակցութիւնով քննեցէք թէ ան ի՛նչ կ'արժէ ձեզի համար, ո՛չ թէ ուրիշներու համար։ Ու երբեք մի՛ թողուք որ ան ձեր ձեռքէն ելլէ, մինչեւ որ ներքուստ գոհ չըլլաք անոր մասին»։

* * *

Այս տեսակ խօսք մը սակայն, — որչափ որ ալ ճիշդ ըլլայ, — տակաւին չենք կրնար ուղղել մեր գրողներուն։ Մեր մէջ, գրականութիւնը դեռ շատ հեռու է գոհացուցիչ ասպարէզ մը ըլլալէ։ Ատեն մը՝ Պարոնեան կը գրէր թէ գրչի ասպարէզին ընդգրկումը յուսահատութեան արդիւնք է պարզապէս, այսինքն՝ ինքզինքը ծովը նետելու պէս բան մը։ Այսօր հակառակ այն տարիներուն որ անցած են անկէ ի վեր, այդ տողերը մասամբ կրկին կրնան ճշմարտութիւն նկատուիլ։ Այն որ իր գրչին ապաւինած մէջտեղ կ'իյնայ եւ իր ապրուստը ապահովել կ'ուզէ մեր մէջ, ապահովաբար խելքի մօտ բան մը ըրած չըլլար։ Եւ արդէն առաջին հասկցողը ինք կ'ըլլայ, այնչա՛փ շուտ կը հասնի հիասթափումը։

Կրնանք մեր գրողներուն ըսել որ աշխատին կարելի եղածին չափ խնամել իրենց արտադրածը։ Բայց երբ ելլեն առարկեն թէ իրենց գրած խնամուած ու անխնամ յօդուածին միջեւ զանազանութիւն մը չի դրուիր, թէ երկուքն ալ միեւնոյն հաշուով ու նկատումներով կը վարձատրուին, ի՞նչ պիտի պատասխանենք իրենց։

Մնաց որ վարձատրութիւնը զոր կուտան մեր գրողներուն՝ իբր փոխարինութիւն ոչի՛նչ կ'արժէ թափուած աշխատութեան բաղդատմամբ։ Եւ երբ լաւն ու գէշը միեւնոյն չափով կը կշռուին, հարկաւ գրողն ալ սիրտ չունենար արտադրածը խնամելու, գեղեցկացնելու։

Բարոյական վարձատրութեան տեսակէտով ալ տարբեր ընդունելութիւն մը չէ՝ գտնելիքը։ Որովհետեւ մեր հասարակութիւնը դեռ շատ անընդունակ է արուեստի ճշմարիտ արտադրութիւններ գնահատելու, եւ անընդունակ է ո՛րչափ որ յաճախ երեւակայելիք ամէնէն ապուշ գրուածը գերադաս կը նկատէ իսկապէս գեղեցիկ գործերէ։

Մինչդեռ Ֆրանսայի մէջ՝ եթէ գրագէտի մը գործը իր իսկական արժէքին համեմատութեամբ ալ չի վարձատրուիր, գոնէ սովորաբար եղած վճարումը ապրելու ամէն դիւրութիւն կուտայ գրողին. Եւ գրող մը որ ապրելու դիւրութիւն մը ունի, հարկաւ մեղադրանքի տակ կ'իյնայ երբ իր գործը չի խնամեր, երբ քիչ մը աւելի շահելու համար հապճեպով կ'արտադրէ գործեր՝ որոնց գլխաւոր յատկութիւնը ուրիշ բան չէ՝ եթէ ոչ ակներեւ անխնամութիւն մը։

Մեր գրողները՝ կատարելութեան հասնելու ճիգէն առաջ, իրենց նիւթական վիճակ մը ապահովելու կ'աշխատին այսօր։ Նոյն իսկ շատ արտակարգ է որ կարենան ապահովել, բայց վերջապէս ինչ որ կ'ընեն այդ նպատակով, եթէ իրենց վիճակն ալ չբարւոքէ, գոնէ իրենց յաջորդելիք սերունդին գործը դիւրացուցած կ'ըլլայ մեծ մասամբ։ Գրչի մարդոց եղած նիւթական վարձատրութիւնը երէկուան խնդիր մըն է դեռ։ Հազիւ թէ երբ սկզբունք ընդունուած է, թէեւ տակաւին կը գտնուի անա՛նկ վիճա՛կի մը մէջ որ գոյութիւն ունենալը կամ չունենալը չզգացուիր անգամ։ Սկզբունքը՝ ինքնին շատ դժուարութեամբ ընդունուած, շատ աւելի դժուարութեամբ կը գործադրուի, ինչ որ կրկին բան մըն է. օր օրի թերեւս աւելի բարւոքի անոր գործադրութիւնը։

Բայց որչափ ատեն որ այսպէս անգոհացուցիչ վիճակի մը մէջ մնայ, որչափ ատեն որ գրականութիւնը ապրեցնող ասպարէզ մը չդառնայ, երբեք պատճառ մը չպիտի ունենանք մեր գրողներու արտադրած գործերուն անխնամութենէն գանգատելու։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ՍԻՐՈՅ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

ԱՌ ՏԿՆ. Գ. ԶԱՐՈՒՀԻ

Մէկ երկու շաբաթ առաջ տեղական թերթի մը մէջ, Հարցասէր մը այժմէական խնդրոյ մը շուրջը հարցում մը կը նետէր հրապարակ՝ մասնաւորապէս կին գրողներէ խնդրելով պատասխանը։

Նոյն լրագրին Անցեալ Շբ. օրուան թուին մէջ, դո՛ւք ուրեմն կը բերէիք ձեր պատասխանը, բայց այնպիսի ձեւի մը տակ, որ բուն հարցման ուղղակի չէր համապատասխաներ ընդհանուր տեսակէտով. եւ խնդրէն շեղելու նիւթին մէջ ալ, ներուի մեզ ըսել, թէ չը տեսանք մենք անոր արժանի լաւ քննուած, դատուած ու կշռուած վերլուծումը։

Հարցումը սէրը սահմանելու շուրջն էր, որ ըստ Շոբէնհաուէրի «Ամուսնութիւնը սիրոյ գերեզմանն է»ի մէջ կը կայանայ։

Դո՛ւք, սէրը նախ ծագման տեսակէտով երկու մասի կը բաժնէք. ա՛ն որ «երկար սպասումներու մէջ կը հիւսուի» եւ ա՛ն որ «յանկարծօրէն առանց արտամարմնելու կը սլանայ»։ Եւ ահա մեծագոյն առաջին սխալը։ Ո՞վ ըսաւ թէ մէկը «իրեն բարեկամ մը, մտերիմ մը սիրելի եւ հուսկ յետոյ գուրգուրանքի միակ առարկան» դառնալէ վերջ երբ «իրեն կեանքն ու յիմարութիւնը կ'ըլլայ» մենք այդ վիճակը, սէր բառով կրնանք որակել. «ճշմարիտ, միակ եւ աննիւթական սէրը» մ՛եր տեսածով, ով զգացած է, համակ իր սէրը որ յամենայնի կը տիրէ, միշտ բուռն կ'ըլլայ եւ սովով հանդերձ երկար միջոցի մը մէջ կը կաղնի՜։

Կ'ընդունիմ թէ այդ կերպով բարեկամութիւնը «նկարագրէ, խառնուածքէ զգացումներէ կախեալ» առանց լաւագոյն գտնուած պայմաններուն մէջ՝ քիչ մը տարբեր բան մ'ըլլայ. բայց այդ համակրութեան սէր պիտի կրնայի՞նք ըսել։ Դուք իսկ ազնի՛ւ տիկին, անշուշտ բացարձակ չէք գտներ այդ որակումը, քանի որ աւելի վարը «տեսակ մը ազնուական բարեկամութիւն, մտերմութիւն» կը կոչէք այդ վիճակը։ Եւ գուցէ այս է ճշմարիտը։ Այս պարագային սակայն, բոլորովին սխալ է այն նկարագրութիւնը զոր կուտաք այդ կարգի ամոլներու ամուսնութենէն առաջ ունեցած վիճակնուն վրայ։

Երբ մենք՝ էրիկ մարդերս՝ եւ փոխադարձաբար անշուշտ կիները, պատեհութիւն ունինք առաջին պարզ համակրութենէ մը վերջ, տարիներով ուսումնասիրելու դիմացիններս, իրարու թերութիւնները ճանչնալու, այդ շրջանին մէջ չէ ապահովաբար որ «գիշերուան խորհրդաւոր կիսաստուերներու բանաստեղծութիւնը» պիտի զգայինք կամ «անձրեւի կաթիլն ամբողջ քերթուածով մը պիտի համակէր մեր հոգին» որ դեռ չը սիրեր։ Եւ քանի որ դեռ մը կայ ըստ իս եւ իրականութեան մէջ, գէթ որչափ կրցած եմ դիտել տեսնել, կամ ուսած, թափանցած շուրջն՝ չը պիտի ալ սիրէ։ Հետեւաբար այդ ոչ թէ սէրով այլ ազնուական բարեկամութեան վրայ իրար միացած ամոլները, արդէն բուն, աննիւթական, ճշմարիտ սէրը չէ որ պիտի ունենան, որու գերեզմանը ամուսնութիւնը եղած ըլլայ։

Երբ երկու էակներէն միոյն թերութիւնները առաւելութիւններ պիտի նկատուէին միւսին աչքին, երբ՝ մէկուն խօսուածքը, շարժուածքը, ձայնը, ակնարկները, չեմ գիտեր ինչը, պարիկներու աշխարհի մը մէջ ապրելու ապաւորութիւնը պիտի ընէին միւսին վրայ, եւ դուք տիկին այս վիճակը պիտի դաւանէիք ճշմարիտ, միակ ու աննիւթական սէրը, կը հաւատա՛ք որ այս երկար ուսումնասիրութեանց արդիւնքովը միայն եղած կրնայ ըլլալ։ Իրա՛ւ, թերութիւնը ճանչնալ կրնայ առաջին ակնարկէն չը հրդեհող էակներու պատճառիլ, բայց երբ թերութիւնները առաւելութիւններ կը տեսնենք, այդ մեզ չ'առաջնորդեր այն փորձառական ճշմարտութեան թէ «սէրը կոյր է»։ Եւ այս անշուշտ, ոչ թէ ազնուական բարեկամութիւնը այլ բուն սէրն է, զոր դուք ալ կ'ընդունիք թէ՝ սաէպ տեսնուած իրականութիւններով հաստատուած՝ ամուսնութեամբ իր վախճանին կը հասնի։ Որովհետեւ ձեր արդէն իսկ որակած բուռն կերպով զգացուածն է այդ սէրը, այդ պարագային ինչո՞ւ մեծ յանցանք կոչել Շոբէնհաուէրը, որուն եզրակացութեան կը հասնիք. Ինչո՞ւ կը մեղադրէք ամուսինները, որոնք յամառ կ'ըլլան, անոնք սկեպտիկ կ'ըլլան, որոնք սխալ ենթադրութիւններու կը յանգին՝ միայն իրենց խորհելու կերպին պատճառաւ։ Առանց զգալու արդէն դուք ալ նոյն կերպ չէ՞ք խորհիր, նոյն կերպ ենթադրութեան չէ՞ք հասնիր։ Եթէ այսչափ ընտանիքներ կը տեսնենք՝ աճած եւ բարգաւաճած՝ միթէ անոնք, ամէնն ալ, ձեր այդ աննիւթական, միակ, ճշմարիտ սիրոյ խորանին առջեւ միացած ամոլներէ՞ կազմուած են, որոնք տարիներու սպասումի մէջ զիրար լաւ մը ուսումնասիրելէ վերջ՝ ալ կուգան ձեռք ձեռքի տալ եկեղեցւոյ խորանին ալ առջեւ։

Ասոնց գրեթէ ամէնքը պատշաճեցուած ամուսնութիւններ չեն եղած, զոր վերջէն ծագած ազնուական բարեկամութիւն մը նուիրագործած է։

Իսկ թէ հիմակ ինչո՞ւ համար ամուսինները իրենց վիճակին մէջ յամառ կը մնան։ Ատոր ալ ազնիւ տիկին, կը վերագրէք ա՛յնպիսի պատճառներ, որոնք եթէ բոլորովին անգոյ չեն՝ ներեցէք մեզ ըսել թէ լաւ հասկցուած չեն։ Միայն հագուստ փոխելու պէս սէր փոխելու մարմաջը, աւելի դրամ ունենալու զգալի պէտքը, զբօսավայրերու կամ կանանց սեղաններու քաղցրութիւնը, մէկ խօսքով լոկ ինքնասիրութի՞ւնն է պատճառը՝ եթէ «սիրոյ (անշուշտ ընտանեկան) անուշ ու գգուող շնչին տակ աճող բարգաւաճող» ամուսնութիւնները՝ համեմատաբար հիմակ՝ շատ աւելի քիչ են։

Ասոր զուտ ճշմարտութիւնն ըլլալը այնչափ տարակուսելի է չիտակը, որչափ ձեր այն ըսածը թէ «արդի աղջիկները կրթական նորանոր պայմաններու մէջ՝ աւելի աղէկ ու լաւ պատրաստուած են ամուսիններ ու մայրեր ըլլալու»։ Կ'ընդունիմ, թէ արդի կրթական պայմանները, մօտիկ անցեալէն աւելի լաւ եղած ըլլան. ընտանեկան կրթութիւնն ալ պահած է նոյն համեմատութիւնը, թէ զայն պահելու ջանքերու մէջ խղճալի վիճակի մը յանգած ենք։ Աւելի կարեւոր կէտը, որուն կ'արժէր անդրադառնալ։ Ինչո՞ւ չըսէինք թէ, մեր մայրերը բոլորովին սխալ հասկացողութիւնով, ընտանեկան պարտականութեանց մէջ կատարելութեան հասնելու մարմաջէն բռնուած՝ անանկ բաներ մը կ'ընեն՝ որ չըլլալով բուն պահանջուածը, պատշաճը, անօրակելի կը մնան իրենց յառաջ բերած դժբաղդ արդիւնքներուն մէջ։

Ըսած էիք, թէ զիրար ուսումնասիրելով երկար տարիներու մէջ կազմուած սէրը, — զոր մենք դարձեալ ձեզ հետ ազնուական բարեկամութեան կ'ուզենք վերածել — երբ կը միացնէ երկու էակներ, այդ ամուսնութիւնն է էն լաւը, էն յաջողուածը։ Ասոր դէմ առարկելիք բան մը չի կայ, որովհետեւ ճշմարտութիւն մըն է ո՛րչափ բացայայտ, զոր մեր մայրերն իսկ հասկցած են. բայց ես չպիտի քաշուիմ ըսելու թէ լաւագոյն պիտի ըլլար եթէ անոնք այս կէտը, առ այժմ, երբեք հասկցած չըլլային։ Այն ժամանակ շատ մը թիւր ըմբռնումներ որոնք կը ծագին զիրար ուսումնասիրելու առիթներ ընծայելէն, չպիտի կրնային գոյութիւն ունենալ եւ ամէն տեսակէտով ամուսնութիւնը իրենց ուսած պէտքն ու պարտականութիւնը եղող երիտասարդներու դժբաղդութիւնը կազմել։

Ինչո՞ւ մեղադրել, ինքնասէր կոչել էրիկ մարդիկ, որոնք փողոցը հանդիպուած կիներէ մեծ տարբերութիւն մը չեն տեսներ անոնց քով զորս իրենց կեանքի ընկերը պիտի ընեն։ (Տարբերութեան առջեւ «մեծ» մը դնելու ստիպուեցանք, որովհետեւ «պզտիկ» մը գոյութիւն ունի ան քանի որ մէկուն բացայայտօրէն ըրածը միւսը մէկ աստիճան պարտկելով կ'ընէ։) Անշուշտ այս կանոնն ալ իր բացառութիւնը ունի եւ սակայն այդ բացառիկ էակներու հանդիպիլն ալ ո՛րչափ դժուար է, որ արդի ամուսնութիւնները մանաւանդ, բաղդախաղէ մը տարբերութիւն չունին. շահողները հազիւ հազարին մէկը կ'ըլլան։

Զիրար ուսումնասիրելու առիթներ ընծայելու համար, պէտք է սպասէինք որ մեր աղջիկները հիմակ գտնուած կրթական պայմաններէն՝ ձեր գտածէն աւելի լաւ պայմաններու մէջ ըլլային։ Մեր շուրջի տխուր օրինակները, դժբաղդաբար այս եզրակացութիւնը միայն հաստատելու կը զօրեն։ Իրենց տրամադրութեան տակ աւելի շատ դրամ ունենալու պէտքն ալ կը [illegible] մասամբ այդ, արդի կիներուն իրենց ամուսնոյն վիճակը անգիտանալէն յառաջ կուգայ։ (Հոս ալ մեծ մասամբ կ'ըսենք, որովհետեւ անշուշտ ընկերային արդի անհրաժեշտ պէտքերն ալ կան որ մէկ աստիճան աւելի շատ դրամի կը կարօտին լրացուելու համար։) Ո՞ր ամուսին չը գիտեր թէ իր վիճակը հասկցող եւ անտեղի քմահաճ փափաքներով զայն վատթարացընել չուզող կին մը ունենալը, շատ աւելի դրամ կը ձգէ իր տրամադրութեան տակ, քան այն կեանքը զոր ակամայ ամուսնութիւն մը կը պարտաւորէ զինքը անցընել։ Եւ երբ, ո՛չ թէ իրենց իսկ յանցանքէն ապահովաբար, շատ մը ամուսիններ՝ մարդիկ վերջապէս՝ չը կարենան խաղաղ, երջանիկ ամուսնական կեանք մը ունենալ, ինչո՞ւ տարբեր զբօսանքներու չը դիմեն, որոնք գո՛նէ, Տիկին, մարդուս պատիւը եւ եթէ ո՛չ մօտի՝ գէթ սրտի ու խղճի անդորրութիւնը իրեն կը ձգեն։ Անշուշտ կը հասկցուի զբօսանքներ՝ կամ պէտքերու գոհացումներ միայն, որ մեր ըսածները կ'երաշխաւորեն։

Մենք ալ խնդրէն շեղեցանք ուզելով ձեր քրքրած հարցերուն հակիրճ պատասխանել որոնք «ազնուական բարեկամութեան, համակրութեան, ընտանեկան ուխտի եւ բուն սիրոյ խառնուելէ աւելի վերջինին սահմանին մէջ պէտք էին մնալ եւ առ այդ յայտնուած վճիռ մը ընդունիլ կամ ո՛չ։ Ներեցէ՛ք մեզ կրկին յայտնել ազնիւ տիկին, թէ ձեր գրուածքին այն կէտերուն մէջ ուր բուն հարցումը կը շօշափէք ուղղակի, եւ ամբողջին մէջ անուղղակի կերպով կ'առաջնորդուիք այն եզրակացութեան որ Շոբէնհաուէրինն եղած է։ Եւ այդ իրականութիւնն իսկ է։

Բուն միակ երկնային սէրը ամուսնութեան սեմէն անդին տեղ չունի. երջանիկ կ'ըլլան միայն ա՛յն ամոլները, — որոնց սակաւաթիւ ըլլալը ինչպէս դուք՝ ամէն մարդ ալ կ'ընդունի — թէ գիտեն կամ կրնան բնականօրէն կամ կամենալով այդ սէրը տեսակ մը ազնուական բարեկամութեան փոխարկել։ Այս ալ ճշմարիտը, նուազ փափաքելի բան մը չէ։ Երբ ամուսնութիւնը սիրոյ գերեզման ըլլալով այդ կարգի կապ մը խանձարուրը կ'ըլլայ, մենք տեղի չենք ունենար ըսելու որ անհետացող սէրը, անպատճառ գէշ ազդեցութիւն մը կ'ունենայ ամուսնական կեանքին վրայ, եւ հետեւաբար այդ տեսակէտէն դատո՛ւլով Շոբէնհաուէրն ալ չենք կրնար դատապարտել իր անտեղի յոռետեսութեանը համար։ Պէտք ենք խոստովանիլ թէ ա՛ն միայն ճշմարտութիւնը ըսած է եւ թէ անշուշտ ճշմարտութիւն մը՝ երբ յոռետես՝ աւելի ճիշդ պիտի ըլլար ըսել, կնատեացի գրչով մը կը խօսի մեզ՝ չի դադրիր ճշմարտութիւն մը ըլլալէ, զոր ընդունելով մենք դարձեալ մեզի Շոբէնհաուէրեան հովեր տալու երեւոյթն ալ չպիտի ունենայինք, ինչպէս անոր թէորիին դէմ խօսելով ալ գործնականին մէջ անոր կեանքին պատշաճեցուցած չպիտի ըլլայինք մերինը. քանի որ գիտենք թէ Շոբէնհաուէրին տեսականութիւնները, գործնական կեանքին չէին նմաներ եւ տարբեր կերպով ալ չէր կրնար ըլլալ, որովհետեւ ընկերային այս տեսակ բարդ խնդրոյ մէջ, տեսականութիւնները՝ նիւթը դուրսէն դատելով, հոգ չէ թէ Շոբէնհաուէրեան հանճար մը ըլլայ խնդիրը ուսումնասիրողը, չիտակը ընդհանուր եզրակացութիւններու մէջ կայացնել, դժուար է եւ գուցէ անկարելի իսկ։

ՊԱՐԷՏ

ՄԱԴԱՄ ԲՈՒԻՈ

(ԱՐԹՈՒՐ ՄԱՆԿԱՍԱՐ)

Գործի մարդու փութկոտութիւնով մը տեղին պատուաւոր սրճարաններէն մէկը գացեր էի է՛ն առաջ, կարգ մը մարդիկ տեսնելու եւ առեւտրական գործերու վերաբերող նախնական բաներ մը հասկնալու համար։ Սրճարանէն ներս սովորական աղմկութիւնը կար, քանի մը հոգի մէկ կողմ քաշուած թուղթ կը խաղային, ուրիշներ նարտի մը սեղանին շուրջը անդուստ հետաքրքրութիւն մը հիւսած էին։ Մայիսի արեւը իր թարմ ճառագայթները կը սպրդեցնէր ներս, պատուհաններէն՝ որոնք կիսաբաց էին եւ անարգել թող կուտային դուրսի զով օդին ազատօրէն, մեղմօրէն ներս խուժելը։

Ծանօթներէս մէկը հոն գտնելով՝ քայլերս անոր դարձուցի եւ քովը նստայ։ Հետաքրքիր ակնարկներ ինծի ուղղուեցան ամէն կողմէ։

Շուրջս սկսայ քննել մանրամասնօրէն։ Ամէնէն աւելի ուշադրութիւնս դարձաւ երիտասարդի մը վրայ, որ պատուհանին քով նստած, պատրաստ սիկառ մը ձեռքին մէջ, թեթեւօրէն մուխը կը քաշէր ու թող կուտար տարտամ համրակութիւնով մը, ուրկէց դիւրին էր հետեւցնել թէ՝ ինք ծխող մը չէր, ու ո՞վ գիտէ ինչ պարագայի տակ սիկառ մը ձեռքը առնելու տրամադրութիւն ունեցեր էր առ պահուն։ Միջահասակ, նիհար, հազիւ 25-26 նոց երիտասարդ մըն էր, վերարկուին

—(22)—

"ԱՐԵՒԵԼՔ,,Ի ԳՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ

ՏԻԿԻՆ ՔՐԻԶԱՆԹԻՄ

Հեղինակ Թարգմանիչ
ԲԻԷՐ ԼՕԹԻ Տ.'Ս. ՇԱԼՃԵԱՆ

ԻԲ.

Տղայ ես պիտի դառնամ, կէս մը ժպտուն, կէս մը լալագին։

Վաղը, ա՛լ չը պիտի մտածեմ անոր վրայ։

ԻԳ.

Թռիօնֆանթ, որ հիմայ նաւահանգիստը կեցած է, գրեթէ ստորոտը այն բլուրին՝ որուն վրայ թառած է մեր տունը, այսօր աւազանը պիտի մտնէ Ֆորմոզայի երկարատեւ պաշարումէն իր կողերուն վրայ յառաջ եկած մաշուքը նորոգելու համար։

Ու հիմայ տունէս շատ հեռու կը գտնուիմ եւ ստիպուած եմ մակոյկով անցնիլ ամբողջ ծովածոցէն՝ Բրիզանթէմի քովը երթալու համար, որովհետեւ այդ աւազանը Տիւ-Ճէն-Ճիի հանդիպակաց եզրը կը գտնուի։ Ան փորուած է նեղ ու խորունկ փոքր հովտի մը մէջ, ամէն տեսակ դալարիք կախուած են իր ջուրերուն վրայ. հնդկեղէգներ, քամելիաներ, տեսակ տեսակ ծառեր։ Մեր նաւուն կայմերը եւ չուանստանքը կամուրջէն դիտուելով՝ ճիւղերու եւ խոտերու մէջ կառչած մնացած ըլլալ կը կարծուին։

Չը ծփացող նաւի մը այս դիրքը մեծ դիւրութիւն կուտայ նաւազներուն՝ գիշերուան որ եւ իցէ մէկ ժամուն գաղտագողի դուրս ելլելու. ու մեր նաւաստիները յարաբերութիւններ հաստատած են բոլոր աղջիկներուն հետ այն գիւղերուն՝ որոնք մեր վերեւը գտնուած լերան կողերուն վրայ դէս ու դէն կառչած են։

Այս կայանը, այս ծայրայեղ ազատութիւնը մտահոգ կ'ընեն զիս խեղճ Իվին նկատմամբ, զոր քիչ մը կը հրապուրէ արդէն հաճոյքի այս երկիրը։

Մանաւանդ որ, տակաւ աւելի՝ սիրահարուած կը կարծեմ զինքը՝ Բրիզանթէմի հետ։

Ստուգիւ հազա՛ր անգամ որ այդ ըղձացումը մանաւանդ ես չը կրցայ ունենալ, ե՛ս որ անոր հետ ամուսնանալու չափ յառաջ գացի...։

ԻԵ.

Հակառակ ա՛յլ մեծ հեռաւորութեան՝ կը շարունակեմ ամէն օր Տիւ-Ճէն-Ճի երթալ։ Գիշերը հասածին պէս՝ երբ ընտանիքիս չորս բարեկամ ամոլները, Իվ եւ բարձրահասակ բարեկամս մեզի եկած են, խումբով կ'իջնենք դէպի քաղաք, լապտերներու լոյսով թաւալգլոր իջնելով հին արուարձանին սանդուխներէն ու զառիթափներէն։

Գիշերային այս պտոյտը միշտ միեւնոյնն է եւ նոյն զբօսանքներով համեմուած. միեւնոյն կոյքը՝ արտառոց ցուցադրութիւններու առջեւ, նո՛յն շաքարախառն օշարակները՝ որոնք կը խմուին նոյն պարտէզներուն մէջ։ Բայց մեր խումբը յաճախ շատ կը ստուարանայ. նախ եւ առաջ մեզ հետ կ'առնենք Օյուկին՝ զոր ծնողքը մեզի կը վստահին, յետոյ կնոջս երկու հօրեղբօրդղջիկները՝ ասոնք խիստ շնորհալի են, եւ վերջապէս բարեկամուհիներ, երբեմն 10էն 12 տարեկան փոքրիկ հրաւիրեալներ, մեր թաղէն աղջնակներ՝ որոնց նկատմամբ մեր Մուսմէները հիւրասէր ըլլալ փափաքած են։

Օ՛հ, զարմանալի փոքրիկ ընկերութիւն մը՝ զոր մեզ հետ կը քաշենք կը տանինք թէյատուները։ Անփոխարինելի եւ չքնաղ դէմքեր, այլանդակ կերպով ցցուած ծոցկասեղներ՝ այս մանկական եւ խեղկատակ գլուխներուն վրայ։ Տեսնողը պիտի կարծէր թէ Մուսմէներու գիշերօթիկ աշակերտուհիներ են՝ որոնք գիշերային զբօսանք կ'ընեն մեր հսկողութեան տակ։

Իվ կրկին մեզի կ'ընկերանայ երբ տուն կը դառնանք. Բրիզանթէմ յոգնած տղու հառաչներ կ'արձակէ եւ ամէն մէկ քայլափոխին կանգ կ'առնէ մեր թեւերուն կռթնելով։

Երբ տուն կը հասնինք, մեզի հրաժեշտ տալով Բրիզանթէմի ձեռքը կը թօթուէ, յետոյ անգամ մըն ալ վար կ'իջնէ այն անտանելի զառիթափէն՝ որ քարափը կը հանէ, ու հոն Սամբանով մը կ'անցնի ծովակը՝ Թռիօնֆանթ մտնելու համար։

Տեսակ մը խորհրդաւոր օղակով կը բանանք դռնակը մեր պարտէզին՝ ուր Տիկին Բուլնի մաւթի մէջ չորած ծաղկի թաղարներէն գիշերային քաղցր անուշահոտութիւն մը կը բուրէ։

Կ'անցնինք այդ պարտէզէն լուսնի լոյսով ու կ'ելլենք մեր բնակարանը։

Եթէ շատ ուշ է, — ինչ որ երբեմն կը պատահի, — բոլոր մեր դռները գոցուած ու կղպուած կը գտնենք Պ. Սիւքրի կանխահոգութեան շնորհիւ (զգուշութիւն գողերու դէմ), ամրափակ յարկաբաժին մը ճիշդ եւրոպական տան մը պէս։

Այսպէս ամէն կողմէն խնամով պատսպարուած այս տան մէջ մուշկի եւ հնդիկ նունուֆարներու խառնուրդ տարօրինակ բոյր մը կայ. ընդոց հոտ մը Ճաբոնի այն դեղին ցեղին՝ որ գետնէն կամ թէ հնաւուրց փայտակերտներէն դուրս ելած ըլլալու է. — գրեթէ վայրի ժանտահոտութիւն մը։

Գիշերային չղարչացանքը, պատրաստ մեր նինջին, ձեղունէն վար կը կախուի խորհրդաւոր քօղի մը նման։ Ոսկեզօծ Պուտտան կը ժպտի միշտ իր հսկող կանթեղներուն առջեւ որոնք կը վառին. բնակարանին վարժուած գիշերային թիթեռնիկ մը, որ ցերեկը ձեղունին փակած կը քնանար, հիմա խելայեղ կը թռչտի չաստուածին քիթին տակ եւ երկու աժգոյն բոցերուն շուրջը։

Ու պատին վրայ ալ՝ թաթերը փակցուցած՝ պարտէզի խոշոր սարդ մը կը մրափէ, — զոր գիշեր ըլլալուն համար պէտք չէ սպաննել։ — «Հո՛ւ» կ'ըսէ Բրիզանթէմ գրգռուած, մատին ծայրովը ինծի ցոյց տալով զայն։ — Շո՛ւտ, միջատներու հովահարը առնենք ու դուրս վռնտենք զայն...։

Մեր շուրջը այնպիսի՝ լռութիւն մը կը տիրէ՝ որ գրեթէ կը ճնշէ սիրտը՝ Մուսմէներու բոլոր այն վերջացած ծիծաղներէն յետոյ, դաշտային լռութիւն մը, քնացող գիւղի անշշուկ ու անվրդով լռութիւնը։

(Շարունակելի)

կրծակները խնամով կոճկած եւ կարմրակ, պզտիկ ֆէս մը դրած գլուխը։ Մելամաղձոտ երեւոյթ մը ունէր, եւ սակայն երբեմն երբեմն ինք ալ ուզելով մասնակցիլ մօտիկը խաղցուած նարտին հետաքրքրութեան, խօսքեր կը նետէր ու ժպիտ մը կը թռցնէր՝ վայրկենական, քիչ մը վերջը նորէն թաղուելու համար իր մտածումներուն մէջ...։

Ինք ալ արտասովոր հետաքրքրութիւն մը ունեցաւ ինծի նկատմամբ, եւ իմ մասին սրճարանպանին հարցում մը ուղղելէ վերջ, գլխու հաստատական շարժումով մը սկսաւ հետեւիլ իմ ամէն մէկ շարժումներուս։

— Զառու (*) վարժապետն է, ըսին ինծի իրեն համար, Արգար Էֆ. Մանկասար։

* *

Այդ օրը ծանօթացայ իրեն հետ՝ գրեթէ այդ առիթով, ու անկէ վերջ, ա՛լ ամէն օր կէս օրին եւ իրիկունը վարժարանի արձակուրդէն վերջ, ժամադրութեան պէս իրար կը գտնէինք Զառայի պզտիկ շուկային մէջ, ուր մարդ մը գտնելու համար ուշ մը դարձնելը բաւական է տրղէն։ Իր հետ ծանօթանալէս առաջին օրէն իսկ, իր վրայ գտայ չեմ գիտեր ինչպէս գրաւող անկեղծութիւն մը, որ խառնուածքին հետ անհաշտ չէր գար բնաւ։

Դեռ պզտիկ, հօրմէ ու մօրմէ, — երկու մխիթարութենէ, — միանգամայն զուրկ էր մնացեր, բաղդին մէկ դառն զեղծանքովը։ Գերդաստանցայես ըէնչպէր(**) տեղի մը բէնչպէր ղուլուկը, տրեխը ոտքը, պայելու ամբրական պէտքերէն անգամ հեռու՝ մնացած խեղճ մը, հովիւի մը կեանքը կ'ապրի եղեր, երբ, լաւ չեմ յիշեր ինչ կերպով, Պոլսոյ Ս. Յակոբայ որբանոցը յաջողուեր է իրեն հասնիլ։ Տարիներու ընթացքին մէջ, ուսման ու ուսումնական ընթացքը աւարտելով, քանի մը տարիներ ալ Պոլիս մնացեր, ուսուցչութիւնով զբաղեր, ու ապա անգամ մը ծննդավայրը պտտելու եւ տարի մը հանգիստ վայելելով իր հիւանդ ու յոգնած մարմինը կազդուրելու եւ ապաքինելու համար Զառա էր իջեր, որուն կոչոտը չառած գերեզմանը իր օճախին մէջ հազիւ հանգչեցնելու գերագոյն մխիթարութիւնը լոկ ունենալով։

Զառայի կրթական գործին հոն մնացած մէկ տարին տեղացիները հանգստութ չեն թողեր զինքը եւ կը ստիպեն ընդունելու վարժապետին հօդը, երբ մանաւանդ քիչ առաջ վերջը Զառայի երախտաւոր ուսուցիչը Գահնասար Էֆ. իր հայրենի կ'աւանդէ խոզանի ցաւով համակելով ամբողջ Զառացին որ հիմակ ալ անհաշտ արդիւնաւոր վարժապետի երկրորդ կորուստ մը կ'ունենայ՝ ծանր ամբողջութեան։ Արգար Մանկասար, — ծնած Մալըմխան, — չկրնալով մերժել այս առաջարկը, — զոր ժխտել պարզապէս չէջնելու մը մենութիւնը պիտի կոյն, իր հիւանդագին վիճակը չէր ներեր մտածելու կերպով նուիրուիլ վարժարանին եւ ամենայն վերաբերումով մը անոր բազմակողմանի պահանջումներուն գոհացում տալ։

— Արտօնս չէ, կ'ըսէր, բայց ինչ ընեմ, օր մը առողջ զուարթութիւն մը չունիմ՝ որպէս զի հոգիովս փարիմ գործին։ Առողջութիւնս չըլլալէն վերջ, բան մը ալ չըներ։

* *

Մեր սերտ մտերմութիւնով հազիւ հետ ակսայ թափանցել տղուն ցաւերուն։ Առողջութիւնը կը պակսէր իրեն բոլորովին, հիւծախտի մը կծկած սպիները ու արմատացեր էր մարմին մէջ։ Ու ինչ գէշ է գաղտնի հիւանդութիւնը՝ երբ մանաւանդ իրականութիւնն ալ հետն է։ Զինքը մխիթարելու ամէնէն մեծ փորձերը կ'ընէի, երբեմն բացօթեայ պտոյտներով, չրկնալութիւններով, խաղով եւ զուարճութիւնով մեղմացնելով, եւ երբեմն ալ համոզելով որ հետս մեր քաղաքը բերեմ, մեծ յոյսով թէ Գորահի օդի առողջ եւ զուլալ ջուրը եթէ ոչ արմատախիլ ընէր, գէթ ժամանակի մը համար պիտի մեղմէր սրտին հիւանդութեան վիճակին դառնութիւնը։ Առողջ հաւանեցաւ, պայմանով որ կառքով երթայինք. վասն զի գրաստի վրայ երկար օր կենալու չափ ուժ չէր ներցգար, բայց վերջը հոս կեցաւ այդ գաղափարէն ալ՝ չեմ գիտեր ինչո՛ւ։

Ամէն օր, երբ նարտին գլուխը կ'անցնէինք, պահ մը կը թեթեւնար. բայց յանկարծ կը թաղուէր զինքը չորկրկող հիւանդոտ մտածումներուն մէջ։

— Բան մը չեմ կրնար ուտել. կ'ըսէր։

Ու ատոր մէջ հոս կը գտնէր արդէն բովանդակ սարսուռը իր վիճակին։

Օր մը, երզիծանքով խառն փափկանկատութիւնով մը յիշեցուցի իրեն թէ այդշաբի բարակը չպիտի մանէր...։

— Մի մեղադրեր ըսաւ, իրաւ է թէ ատկից մենկած առնե, տաքս տակն մը անգամ չունէի, սակայն հիմայ ոչ կրնամ կար բան մը ուտել, եւ ոչ ալ հաց մնալ, ինչ ընեմ...։

Տխուր նախազգացումը կ'ունենայի վաղուց՝ իր դժբաղդ ճակատագրին համար, եւ սակայն դարձեալ իր մահուան գուժը ճնշող տպաւորութեան մը բովանդակ ներգործութիւնը ըրաւ վրաս։

* *

Պահանջուած լրջութիւնով, համեստ դատախազութիւն մը առած, որբութենէ առաջ եկած երիտասարդ մըն էր Արգար Մանկասար, որ թէեւ կոչուած օգտակար ըլլալու համայնքին կրթութեան՝ մահուան զրկին մէջ կը նետուէր սակայն, բաղդին անողոք մէկ հարուածովը։

Գիտէր հայերէն, ֆրանսերէն եւ մէյ մէկ քիչ ալ թուրքերէն ու անգլիերէն։ Ունէր բաւական ճկուն գրիչ մը, որուն ցանցառ յօդուածները, — ընդհանրապէս թղթակցութիւններ, — տխրժով կար դաչաեանց թէ..., բայց մնայուն գրական գործ մը չթողուց դժբաղդաբար։

Յիշատակին յուշարձան մը կանգնելու եւ անմոռաց յիշատակը մնացնելու համար, վիշտի անբացատրելի թախիծով մը, այս կցկտուր տողերը կը գրեմ հոս, իբրեւ մահարձան իր գերեզմանին, որուն հողակոյտը հազիւ հասնելու վրայ է անշուշտ քիչ քիչ...։

Շ. Գարահիսար ԳԱԳԻԿ ՕԶԱՆԵԱՆ

(*) Զառու = Զառայի։

(**) Ըէնչպէր = Երկրագործ։

Արտաքին Լուրեր

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՃԱՊՈՆԻ ՄԻՋԵՒ

Կացութիւնը. — «Թայմզ»ի թղթակիրը. — Նիու-Զուանկ. — Բորթ-Արթուր. — Քորէա. — Ռուս գերիները Ճապոնի մէջ. — Ռուսիոյ մէջ. — Պատերազմի ծախքը. — Զանազան լուրեր։

Ճապոնի ընդհանուր բանակետղին. — (Ուէյ-Հայ-Ուէյի ճամբով, անթել հեռագրի միջոցաւ), 11 ապրիլ. — Նաւային կայանին եւ յառաջապահներուն միջեւ եղած հետաքրքրութեան հետեւանքով, առայժմ ակամայ կը յապաղի ցամաքային գործողութեանց կեդրոնէն առանձնացուցիլ լուրերը։ Քիչ ատենէն, սակայն, իրաց այդ վիճակը պիտի դարմանուի։ Անցեալ շաբթու Ճապոնները գրաւեցին Վի-Ճուն։ Անոնց հետեւակազօրքերը քաղաքը մտան, առանց ընդդիմութեան հանդիպելու, վասն զի Եալուի հարաւային կողմը գտնուող ռուսական հետազօտիչները հոն քաշուած էին։ Ուրեմն Ճապոնները անկէ վերջը տէրն են Եալուի ձախ եզերքին եւ, ծովեզերէն մինչեւ մօտ տեղերը անոնց ձեռքը կը գտնուին, կրնան բացարձակ տէրը նկատուիլ գետաբերանին։ Հիմակուան կացութենէն կարելի է սա հետեւցնել թէ կամ Ռուսերը Ճապոններէն առաջ չեն կրցած ամբողջացնել Քորէայի զինուորական գրաւումը, եւ կամ մեծ կորուստ մը չեն տուած անոնց ուշանալուն, իրենց նաւատորմին գերազանցութեան մասին համոզուած ըլլալով։ Ամէն պարագայի մէջ, ինչ որ ալ ըլլայ անոնց նախնական ծրագիրը, իրենց բոլոր զինուորները Եալուի հիւսիսային կողմը քաշուեցան։ Կ'երեւայ թէ նաւատորմին կրած ձախողումէն ի վեր, Քորէա գտնուող ռուս զինուորները միայն նպատակ ունէին տեղեկ ըլլալ եւ կարելի եղածին չափ ուշացնել Ճապոններուն յառաջացումը, մեծ ճակատամարտ մը ունենալէ զգուշանալով հանդերձ։ Զի յուսացուիր որ Եալուն ձեռք անցնելու համար երկար ատենէ ի վեր գուշակուած ընդհարումը կատարուի։ Ընդհանուր կերպով տեղի պիտի չունենայ, եթէ Ռուսերը մինչեւ հիմա իրենց ունեցածէն աւելի նոր օգնութիւններ չստանան։ Ռուս զօրավարները ըմբռնած են որ ծովի մօտ տեղերու գրաւումը Ճապոններուն թոյլ կու տայ ըստ կամս իրենց զինուորներուն ալ կողմը դարձնելու Եալուի վրայ։ Իր կարծիքովս Ռուսերը պիտի աշխատին ճապոնական բանակը դէպի Մանչուրիա քաշելու, յուսալով որ պիտի կրնան յաղթել անոր, երբ երկար ուղեւորութենէ մը յոգնած ըլլայ։ Ճապոնները իրենք իսկ նախատեսած են այդ մտադրութիւնները, եւ միեւնոյն պատճառով է որ անընդհատ նորանոր ջանքեր կ'ընեն ռուսական նաւատորմը պաշարելու Բորթ-Արթուրի մէջ, որպէս զի ցամաքի ճամբով իրենց հաղորդակցութեանց հեռաւորութիւնը կարճեցնեն, ծովի վրայ աւելի յարմարութիւն խարիսխներ հաստատելով։ Այդ ծրագրին համար անհրաժեշտ է որ ռուսական նաւային զօրութիւնը բոլորովին կղզիացուի։ Պէտք չէ մոռնալ թէ, ուրիշ բան է եթէ Ճապոնները յուլիսէն առաջ Եալուի հիւսիսային կողմը հաստատուին նոր խարիսխով մը, Քորէայի մէջ զինուորական գործողութիւնները՝ հիմա տաժանելի վիճակի մէջ՝ գրեթէ անկարելի պիտի ըլլան, վասն զի այդ միջոցին անձրեւները առատ են եւ թէ բազմաթիւ գետակներու կամուրջները, որոնք պէտք չէ թէ մնած թեւ անցքեր են, հեղեղներէն պիտի քանդուին։ Չէնկ-Չէնկ գետին վրայ երկու հարիւր մեթր երկայնութեամբ կամուրջ մը կայ, տանտնելի պիտի ըլլայ։ Անցեալ տարուան օգոստոսին անձրեւներէն 1 մեթր 90 բարձրութեամբ ջուրերը։ Անկէ սա կը հետեւի թէ պատերազմիկներու երկու կողմին համար ալ օգտակար չէ կասիլ Եալուի մօտերը։ Ռուսերը կ'ուզեն որ ճապոնական զինուորները երկրին ներսերը մտնեն, յուսալով զանոնք չքացնել։ Միւս կողմէ Ճապոնները փափաքող են յառաջխաղացում մը կատարելու, վասն զի երկիրը շատ նպաստաւոր է զինուորական գործողութեանց։ Քանի որ ժամանակ չկայ, պէտք է որ Ճապոնները անմիջապէս ձեռնարկեն իրենց նոր ջանքին։

Սէուլ. — Չի կարծուիր որ Եալուի հիւսիսային կողմը Ռուսերը բաւական բազմաթիւ ըլլան, դիմադրելու Ճապոններուն յառաջխաղացութեանը՝ անհագին տարածութեան մը վրայ գտնուին անոնք։

Բեդերսպուրկ. — Բորթ-Արթուրէն առնուած վերջին լուրերու նայելով ռուս ծորտորդներ որ եկած են մանչուրիական ճամբաներուն վրայ, Բալ-Բինկէն մինչեւ Սիուէնէն, աշխատութիւններ կատարել տալ՝ զինուորական երկաթուղի մը շինելու որ պիտի ծառայէ ուտելիք եւ ռազմամթերք փոխադրել Լիաօ-Թունկի թեւակղզին ամբողջ դիրքերը՝ Թանշունի եւ Բալ-Բինկի միջեւ։

Նիու-Զուանկ. — Այն լուրերուն վրայ թէ Ճապոնները մեծ գործունէութիւն մը ցոյց կու տան Եալուի մէջ եւ թէ անոնց փոխադրանաւերը Եալուի ջուրերը հասած են, Նիու-Զուանկի ռուս զինուորները կողմ ու պատրաստ կը գտնուին յարձակումի պատահականութեանը դէմ։ Երէկ իրիկուան ամպրոպներուն թնդանօթները կրակ ըրին եւ բնակիչները կարծեցին թէ Ճապոնները եկած են։ Այսօր պաշտօնապէս բացատրուեցաւ այդ միջադէպը։ Կ'երեւայ թէ զինուորները տեղեկութիւն չունէին լոյսի միջոցաւ նշաններէն զորս գետաբերանին մօտակայն վարչութիւնը կը գործածէ՝ փոթորկին վրայ ջուրերուն խորութիւնը ցոյց տալու համար։ Այդ դրութիւնը նաւերուն իմաց կու տայ ճամբայ ելլելու յարմար ատենը։ Այդ կերպով է որ անցեալ գիշեր, կէս գիշերէն կէս ժամ առաջ, ամբողջ քաղաքին թնդանօթ արձակեց՝ նաւուղիի նաւերու եւ առեւտրական շոգենաւի մը վրայ որոնք ճամբայ կ'ելլէին։ Ուրիշ լուրի մը նայելով խուճապ ռումբեր արձակուեր են եւ այսօր մինչեւ կէսօր ատոնց արդիւնքը տակաւին յայտնի չէր։ Թնդանօթաձգութիւնը բուռն յուզում պատճառեց զինուորներուն. պահակները կրակ ըրին եւ չինացի երկու նաւազ սպաննեցին որ բանի գետակը անցնիլ կ'ուզէին։ Առանց թնդանօթաձգութիւնը իմանալով օտար սառցուածքներէն հեռացած էին միւս եզերքին վրայ, նաւահանգիստէն հինգ քիլոմեթր հեռու։

—Նիու-Զուանկ գտնուող ռուս սպաները այնպէս կը նկատեն թէ Ճապոնները կորսնցուցած են Նիու-Զուանկը գրաւելու հաւանականութիւնը, վասն զի անոր պաշտպանութեան միջոցները հիմա լիովին բաւական են հոն մղելու որ եւ է յարձակում։ Յորդառատ անձրեւներ ողողեցին երկաթուղին եւ հաղորդակցութիւնները ընդհատեցին ամբողջ հարաւային Մանչուրիոյ մէջ։ Ցամաքային հեռագրական հաղորդակցութիւններն ալ ընդմիջուած են եւ երկիրը անանցանելի է։

Բեդերսպուրկ. — Մուքտէնի մէջ բռնապետը տեղեկութիւն առաւ թէ ճապոնական նաւատորմը պատրաստութիւններ կը կատարէ դէպի Նիու-Զուանկի ուղղութեամբ։

Բորթ-Արթուր. — Հեռագրական հաղորդակցութիւնները պահ մը ընդհատուեցան, վասն զի թելերը աւրուած էին եւ յորդառատ անձրեւ կը տեղար։ Պարիս Վլատիմիրովիչ մեծ դուքսը ապրիլ 10 ի գիշերը հոս ժամանեց։ Ռուսական Զատկին առջի գիշերը Ճապոններուն կողմէ յարձակում մը կը սպասուէր։ Այդ պատճառով պաշտպանողական ազդու միջոցներ ձեռք առնուեցան։ Մաքարով ծովակալը որ այդ գործողութեանց վրայ կը հսկէր, Զատկի առջի գիշերը պատրաստեց կատարեց մասնակցելով մը։ Գիշերը կատարուած զատկական պատարագին առթիւ եկեղեցիին պատուհանները հաստ վարագոյրներով ծածկուեցան։ Զգուշական այդ միջոցը եւ եկեղեցիին շուրջը ու ամբողջ քաղաքին մէջ տիրող մթութիւնը արդիւնք եղաւ թշնամիին նոր յարձակում մը կատարելու։ Զատկի կիրակին բոլորովին հանդարտ անցաւ։ Օրուան հանդիսաւորութիւնը եւ օդին գեղեցկութիւնը լաւ տպաւորութիւն մը գործեցին զինուորներուն բարոյական վիճակին վրայ, որոնք Զատիկը տօնեցին առանց հետամնալու իրենց դիրքերէն։ Նաւատորմը որուն բոլոր մեծ զրահաւորները եւ թորփիլանաւերը բաց ծովին մէջ պտոյտ կատարելու գացած էին, նաւահանգիստ վերադարձաւ։

Պլակովէշչենսք. — Զատկի գիշերը ձիւնի փոթորիկ մը վնասեց Պլակովէշչենսք-Խապարովսքի հեռագրական թելին։ Նորոգութիւն կը կատարուի։

Բեդրոբաւլովսք. — Կայս. հրամանագիր մը յունիս 16 ին յետաձգեց Սիպերիոյ զինուորական շրջանակին վերջին պահեստին առաջին մասին զէնքի տակ կոչուիլը, հողագործական աշխատութեանց արդիւնք չելլելու համար։

Չէ-Ֆու. — Ծ. օբենկ շոգենաւը որ Նիու-Զուանկէն կու գայ, Հուանկ-Չէնկի կղզիին հիւսիսային կողմը Բորթ-Արթուրէն տասնըվեց քիլոմեթր հեռուն, երէկ, հանդիպեր է ռուսական ութ խոշոր շոգենաւերու որոնք դէպի Տալնի կ'երթային։ Անոնց նոյն շոգենաւը կեցուցեր են՝ թուղթերը քննելու։ Այդ թուղթերը ծովակալին նաւը տարուեր են։

Բեդերսպուրկ. — Նովոսթի թղթակիցը Լիաօ-Թանկէն կը հեռագրէ թէ կը սպասուի որ քիչ ատենէն յարձակում մը կատարուի Բորթ-Արթուրի վրայ։

Հռոմ. — Չէ-Ֆուէն եկ հեռագրէն թէ ճապոնական նաւատորմը շաբաթ օրէն ի վեր կը պտտի Չէ-Ֆուի, Ուէյ-Հայ-Ուէյի, Բորթ-Արթուրի եւ Էլլիօթ կղզիին միջեւ։ Էլլիօթ կղզին առջեւ փոխադրանաւերու մէջ գտնուող ճապոնական քանի հազար զինուորներ պատրաստ վիճակի մէջ են մանչուրիական եզերքը ցամաք ելլելու համար։

Սէուլ. — (Թայմզի թղթակիցէն, Ուէյ-Հայ-Ուէյի ճամբով, անթել հեռագրի միջոցաւ). — Վերջերս ելած այն զրոյցները թէ Քորէայի մէջ ներքին անկարգութիւններ պիտի ծագին, շատ չափազանցուած էին։ Թոնկաքները նորէն խօսեցնել կու տան իրենց վրայ։ Սէուլ գտնուող քաղաքացի զինուորներուն տեղ գաւառներէն բերուած զինուորներ դրուեցան։ Ատոնց շատերը օժանդակ պաշտօն կը վարեն ճապոնական բանակին մօտ։ Հիմա Սէուլ գտնուող Քորէացիները շատ դժգոհ են Ճապոններուն գործադրած խիստ կարգապահութենէն։ Այնպէս կը նկատուի, սակայն, թէ այդ պարագան կարեւորութիւն չունի։ Միւս կողմէ Թոնկաքները դժգոհներուն գլուխը անցած են. ատոնց տարրը պատերազմին հետեւանքով աւելի շեշտուած է, բայց աննպաստ հետեւանք մը չի գուշակուիր։ Քորէա գտնուող Ճապոնացիները վախճանելու պատճառ մը չունին։ Այն պարագային երբ ճապոնական զինուորները Քորէայի սահմաններէն այս կողմը ձախողութեան մը ենթարկուին, կարելի է որ գործ պիտի ունենան Թոնկաքներուն հետ։

Լոնտոն. — Սէնկսուան լրագիրները սա հեռագիրը կը հրատարակեն Սէուլէն. — Սէուլի ճապոնական դեսպան Պ. Հայաշի Քորէայի կայսեր ներկայացաւ։ Դեսպանը, իր կառավարութեան հրամանով, հարցուց թէ ինչու համար Բեդերսպուրկի քորէական դեսպանը կ'արտօնուի Բեդերսպուրկ մնալու եւ Ռուսիոյ ու Քորէայի միջեւ դիւանագիտական բանակցութիւնները շարունակելու, մինչդեռ Սէուլի ռուս դեսպանը անկէ առաջ հոս կանչուեցաւ։ Տակաւին յայտնի չէ թէ ճապոնական դեսպանը ինչ պատասխան ստացած է։

Թոքիօ. — Ֆրանսական դեսպանը Մատցուէամայի հիւանդանոցը գնաց, եւ հոն ռուս վիրաւորներուն յանձնեց Զարին կողմէ Զատկի առթիւ ղրկուած նուէրները։

— Պատերազմի դաշտէն լուր չառնելու պարագան դժգոհութիւն կը պատճառէ հանրային կարծիքին։

Լոնտոն. — Բեդերսպուրկէն հետեւեալը կը հեռագրեն էրիկուան լրագիրներուն. — Ռուսքի Վիէտոմոսթի, խօսելով պատերազմին ծախքերուն վրայ, կ'ըսէ թէ օրական երեսուն միլիոն րուպլի պէտք կայ՝ երեք հարիւր հազար հոգինոց բանակ մը պահելու Մանչուրիոյ մէջ։ Նոյն թերթը կը յարէ որ ռուսական գանձին պատրաստ գումարը բաւական պիտի ըլլայ հինգ տարի դիմադրելու այդ ծախքերուն։ Թշնամութիւնները երկար պիտի տեւեն. ելմտական նախարարը պիտի պարտաւորուի նոր տուրքեր առաջարկելու։

Բեդերսպուրկ — Ռուսքի Վիէտոմոսթի զինուորական խմբագիրը, խօսելով այն խնդրոյն վրայ թէ ո՛րն է ամէնէն գործնական միջոցը մօրթանակէր ղրկելու Ծայրագոյն Արեւելք, կ'ըսէ թէ ռուսական ամէնէն արագընթաց նաւերը միայն կարելի է ղրկել։ Ասոնք եւս մեծ վտանգներու պիտի ենթարկուին, վասն զի ճապոնական նաւատորմը, արագընթացութեան մասին ունեցած առաւելութիւնով, պիտի կրնայ անոնց հասնիլ եւ թող չտալ որ Բորթ-Արթուր երթան։ Հետեւաբար Ծայրագոյն Արեւելք ղրկուելիք նաւատորմին հետ անոր ընթացքը յապաղեցնելիք նաւեր պէտք չէ գտնուին, ինչպէս են ածուխի փոխադրանաւերը եւ նոյն իսկ թորփիլանաւերը։

Բէքին — Այս տեղի ռուս դեսպանը նորէն բողոքեց Մանչուրիոյ սահմանագլուխին վրայ չինական զինուորներուն կայութեանը դէմ, որ առանք հոս քաշուեր են քաղաքին հինգ մղոն գօտիի մը մէջ, Մեծ Պարիսպէն ելնելու։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 15 ապրիլ. — Ճապոնները, հինգշաբթի օրը, նորէն ռմբակոծեցին Բորթ-Արթուրը։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Ռուս ծովային պաշտօնէութիւնը կը կարծէ թէ Ճապոնցիները չորս ընդծովեայ թորփիլանաւ ունին։

ԲԱՐԻԶ. — Բորթ-Արթուրէն կը հեռագրեն թէ Բորթ-Արթուրի հիւսիսային եկեղեցին ու նաւահանգիստը կործանեց է վերջին ռմբակոծութեան հետեւանքով։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ (Պաշտօնական). — Ծովակալ Սքրիտլով, Սեւ ծովու ռուսական նաւատորմին հրամանատարը, Ծայրագոյն Արեւելքի ռուսական նաւատորմին հրամանատար կարգուեցաւ հանգուցեալ ծովակալ Մաքարովի տեղ։

ԼՈՆՏՈՆ. — Ճապոնցիները կ'ըսեն թէ Բորթ-Արթուրի բերանը գոցուած է եւ անխուսափելի կը նկատեն քաղաքին առումը։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Բեդրոբաւլովսքի աղէտին լուրը խիստ ցաւագին տպաւորութիւն մը յառաջ բերաւ Ռուսիոյ մէջ։ Ցաւակցութիւնը ընդհանուր է։ Ամէն կողմ դրօշները կէս պարզուած են սուգի համար։ Յարձակման ատեն Բեդրոբաւլովսքի զրահաւորը անհաշին բարձրութեամբ մը օդին մէջ նետուեր եւ յետոյ անմիջապէս վար իյնալով անյայտ եղեր է։ Կիրիլ մեծ դուքսը, որ քաջ լողորդ մըն է, լողալով կրցեր է ազատիլ։ Ծովակալ Մոլաս կորսուեր է զրահաւորին մէջ։

ԹՈՔԻՕ. — Ծովակալ Թոկօ իր տեղեկագրին մէջ կը հաստատէ թէ ռուսական զրահաւոր մը եւ թորփիլանաւ մը ընկղմած է չորեքշաբթի օրուան նաւամարտին մէջ, որ տեղի ունեցաւ Բորթ-Արթուրէն երկու մղոն անդին։

ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

ՎԻԷՆՆԱ. — Մոսկովսքիա Վիէտոմոսթի կ'ըսէ թէ Ռուսիա հաշտութիւն կնքելու համար սա պայմանները պիտի առաջարկէ.

Ա. Քորէա պէտք է Ռուսիոյ միացուի։

Բ. Ռուսիա պէտք է գրաւէ եւ ամրացնէ ճապոնական Քիօ-Լիօ կղզին։

Գ. Ֆորմոզա կղզին Չինաստանի պէտք է վերադարձուի։ Ռուսիա տաժամեայ նաւահանգիստ մը պիտի հաստատէ այդ կղզին մէջ։ Այդ նաւահանգիստը զինուորական նաւահանգիստի մը պիտի վերածուի Ռուսիոյ նաւատորմին համար. նաւաշինական կայան մը պիտի ըլլայ։

Դ. Ճապոն այն տեսակ պատերազմական տուգանք մը պէտք է հատուցանէ որ ալ եւս անկարող ըլլայ Ռուսիոյ հետ պատերազմելու։

Ե. Այդ տուգանքին իբրեւ մէկ մասը, Ռուսիա պէտք է գրաւէ Ճապոնի նաւատորմը։

ՇՈԳԵՆԱՒԻ ԳՆՈՒՄ

ՔԷՕԼՆ. — Գերման շոգենաւային մէկ քանի ընկերութեանց ներկայացուցիչները Բեդերսպուրկ ժամանեցին՝ շոգենաւեր վաճառման համար բանակցելու ռուս կառավարութեան հետ։ Գնուելիք շոգենաւերը Անվերս եւ անգլիական նաւահանգիստները գտնուող փոխադրանաւերն են, որոնք Բորթ-Արթուր, Նիու-Զուանկ եւ Վլատիվոսթոք պիտի ղրկուին։ Մարտանաւերու գնման մասին ֆրանսացի միջնորդի մը միջոցաւ Արժանթինի հետ կատարուած բանակցութիւններն ալ աւարտելու վրայ են։

ՁԻՈՒ ԳՆՈՒՄ

ԹՐԻԵՍԹԷ. — Վիէննայի ճապոնական դեսպանատան զինուորական կցորդը Ֆրաւ-Ֆէլլի Բոզուլլերի շոգենաւային ընկերութեան հետ կը բանակցի Հունգարիայէն ձիեր Ճապոն փոխադրելու համար։

ՖՐԱՆՍԱ

Պ. Լուպէի ուղեւորութիւնը. — Նաւատորմին խնդիրը. — Քննիչ յանձնաժողովը. — Առաջին նիստը. — Պ. Բէլլըթանի յայտարարութիւնը։

Հռոմ, 12 ապրիլ. — Նաբոլիի քաղաքապետութեան խորհուրդը հարիւր հազար ֆ. ի գումար մը քուէարկեց Պ. Լուպէի ի պատիւ կատարուելիք հանդէսներուն համար։ Յաղթական երկու կամարներ պիտի շինուին Վիա Սանթա-Լուչիայի եւ Վիա Սան-Քարլոյի մէջ։ Նաբոլիի արքայական պալատին մէջ Պ. Լուպէի յատկացուելիք յարկաբաժինը այն է ուր բնակած է Մարկերիթա թագուհին։ Ատոր կիցը կը գտնուի Պ. Տէլքասէինը։ Թագաւորը երկրորդ յարկը պիտի հաստատուի։

— Մեծ գործունէութեամբ առաջ կը տարուին Պ. Լուպէի ի պատիւ կատարուելիք հանդէսներուն պատրաստութիւնները։ Քոլոնա հրապարակին առջեւ գտնուած բարձունքը զարդարուն հրապարակի մը պիտի վերածուի եւ կարելի է մինչեւ այնպէս մնայ՝ իբրեւ յիշատակ մը Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահին ուղեւորութեանը։

Բարիզ.—Նաւատորմին վիճակը քննելու համար կազմուած ոչ-խորհրդարանական յանձնաժողովը երէկ իր առաջին նիստը կազմեց՝ ծովային նախարար Պ. Բէլլըթանի նախագահութեամբ։ Պ. Բէլլըթան նախ շնորհակալութիւն յայտնեց յանձնաժողովին անդամներուն եւ ըսաւ. — «Հոս եկած էք լոյս սփռելու կարգ մը կէտերու մասին որոնք կը վերաբերին երկրին պաշտպանութեանը։ Կառավարութիւնը կատարելապէս պիտի օգնէ ձեզի, յաջողելու համար։ Վերապահութիւն չըլլի պաշտպանութեան վերաբերեալ նուազ բազմաթիւ կարգ մը կէտերու մասին որոնք պէտք է գաղտնի մնան, վասն զի համոզուած եմ որ ձեր խոհեմութեամբը առաջինը պիտի ըլլաք գծելու ձեր խուզարկութեանց սահմանը։» Պ. Բէլլըթան յետոյ ըսաւ թէ վստահ է որ քննութիւնը անկողմնակալ կերպով պիտի կատարուի, հանրութեան օգուտը եւ Ֆրանսայի զօրութիւնը միշտ աչքի առջեւ ունենալով։ Յանձնաժողովը լիալիր վստահութիւն մը ունեցաւ իր կատարելիք աշխատութեանց եղանակին վրայ։ Ընդունուեցաւ Պ. Քլէմանսոյի առաջարկութիւնը որ է թէ ընդհանուր վիճաբանութիւնները արդիւնաւոր ընելու համար պէտք է սա երեք

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (54)

ԲԻԵՐ ՄԱԷԼ

ՍԻՐՈՅ ԱՆՏԱՌԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԳԻՇԱԿԵՐ ՄԱՐԴԸ

Ա.

Այրին՝ իր բոլոր սառցուածքները իբր գրաւ տուած էր Պռիւլէի։ Սիրոյ անտառը՝ գրաւի տակ էր միւսներուն հետ, եւ արդէն, այդ սառցուածքը, մինակը կրնար պարտքին կէսը գոցել։

Մնացեալ մասը ապահովուած էր երկու ագարակներով, որոնք տարեկան հազար հինգ հարիւր ֆրանքի մօտ եկամուտ մը կը բերէին։

Դժբաղդ կինը, երկու անգամ ուզած էր թոթափել այդ լուծը որ երթալով աւելի ծանր կը դառնար, եւ մէկ քանի կտոր հող ծախած էր պարտքերէն մաս մը վճարելու համար։

Պռիւլէ՝ բարեկացկամութիւնը այն աստիճան առաջ տարած էր, որ այդ վաճառմանց միջոցին նոյն իսկ չէր ուզած իր կատարած միջնորդութեան համար վարձատրութիւն ընդունիլ։ Բայց վաճառման օրը, այրին տեսած էր որ իր պահանջած փոխարէնէն համեմատաբար շատ պակաս դրամ մը միայն ձեռքը կ'անցնէր։

Ապահովաբար ընտանիքը պիտի կործանէր այդ մարդուն ձեռքով։

Խնդիր մը կար սակայն։

Պռիւլէ ինչո՞ւ այդ աստիճան երկայնամտութիւն ցոյց կու տար։

Կրնար մէկ հարուածով ձեռքը անցնել այդ անձին հարստութիւնը. երկար ատենէ ի վեր այդ նպատակին համար աշխատած էր. առաջուց ամէն բան հաշուած, չափած, ձեւած եւ այնպէս ճամբայ ելած էր, պէտք եղածէն աւելի լաւ կերպով մը հասուցուած էր այն պտուղը զոր քաղելու համար միայն ձեռքը երկարել կը մնար իրեն։

Բայց նոյն իսկ ամէնէն սառնասիրտ մարդիկը տկար կողմ մը կ'ունենան։ Պռիւլէ ալ իր տկար կողմը ունէր։ Այսինքն՝ առանց զգալու սիրահար մը դարձած է։

Այդ սիրահարութիւնը կը սկսէր այն ատենէն ուր Իվոն Էթիալ վերադարձած էր. Երիտասարդ աղջիկը՝ տեսնելով որ աշխարհիկ կեանքին մէջ աւելի մօտ փայլելու արդիւնք պիտի ըլլար իր շնորհներով, որոշած էր լքել այդ յաջողութիւնները, եւ իբր ծնողասէր զաւակ, եկած էր հայրը խնամելու, ինքզինքը անոր նուիրելու։

Այդ միջոցին, այսինքն չորս տարի առաջ, տակաւին Պռիւլէ Բէնուարներու ամբողջ սառցուածքը ձեռք չէր անցուցած։

Պ. տը Բէնուարն՝ իրաւ է որ քանի մը գործեր ըրած էր Պռիւլէի հետ, բայց շատ քիչ վստահութիւն միայն ունէր անոր վրայ։

Եւ սակայն, ամփոփուած էր անոր հպատակիլ՝ ո՛չ թէ կնոջը բազմաթիւ անգամ ու կործանարար քմահաճոյքներուն պատճառաւ, այլ տեսակ մը դժբաղդ սիրոյն որ ինքնին չափազանց տարօրինակ բան մըն էր, եւ որուն վրայ հիմնուած էր իր ներկայ հարստութիւնը։

Որովհետեւ, որչափ ալ տա ու տա բան մը չգիտնային, իրողութիւնը սա էր թէ իրենց սառցուածքներէն եկած հասոյթը երբեք չէր բաւեր գոցելու եթէ ո՛չ ընտանիքին, գոնէ տիկին տը Բէնուարին տարիէ տարի ի վեր ծախսած մեծամեծ գումարները, չասեր չէին կրնար ո եւ է կերպով մը բացատրել այս պարագան, ինչպէս նաեւ այն հողի եւ արժեթուղթի գնումները զորս կամաց կ'ընէր յաճախ, եւ որոնք միշտ ամբողջովին կը վճարուէին։

Այդ գաղտնիքներուն բանալին Պռիւլէի ձեռքն էր։

Տասը տարի առաջ, Պ. տը Բէնուարն՝ որ մինչեւ այն ատեն բացակայ էր Պուրթէնէն, իր ընտանիքին հետ հոն վերադարձած էր, ընկերակցութեամբ անգլիացիի մը, լուրջ ու ծանրախոհ մարդ մը։ Այս անգլիացին Պռիւլէի յանձնած էր կարգ մը թուղթեր՝ որոնց մէջ կը գտնուէր նաեւ հետեւեալ յայտարարութիւնը.

«Ի վարձ մատուցած ծառայութիւններուս, Պ. տը Բէնուարին կ'արտօնեմ որ իմ հաշուոյս մօտ կողմը եւ Անգլիոյ մէջ գտնուող ագարակներուս ամբողջ հասոյթը, այսինքն 2400 ֆրանքի եկամուտ մը, վայելէ իր կեանքին ամբողջ տեւողութեանը միջոցին։ Այդ եկամուտին չորս հարիւր ֆրանքի մասը կը գոյանայ Մէլպուրնի դրամատան բաժնեթուղթերէն՝ զորս ի պահ կը դնեմ նոտար Պ. ***ի գրասենեակը, *** քաղաքին մէջ։ Ստորագրութիւն Ֆրանսիս Հ. Լը-վին։»

Նոտարին ու քաղաքին անունը որոնք բաց թողուած էին, անգլիացին նոյն ինքն կամօքն գրել տուած էր։

Միեւնոյն ատեն, այդ թուղթին հետ Պ. Պռիւլէի յանձնած էր Մէլպուրնի դրամատան բաժնեթուղթերէն քանի հատ, որոնց իւրաքանչիւրը 10,000 ֆրանքի արժէք մը ունէր եւ 5-8 առ հարիւր եկամուտ մը կը բերէր։

Յանձնած էր նաեւ հարկ եղած բոլոր թուղթերը, որոնք Աւստրալիոյ եւ Թասմանիոյ երկու ներկայացնելով, իր յիշած ագարակներէն գոյանալիք հասոյթը ստանալու պիտի ծառայէին։

Ծանուցագիր մըն ալ կը տրամադրէր որ եթէ երբեք Պ. տը Բէնուարն մեռնելու ըլլար, այդ սառցուածքներն ու իրենց բերած հասոյթները, — մօտաւորապէս մէկ միլիոնի հարստութիւն մը, — պիտի տրուէին անգլիացիին ընտանիքին պատկանող ֆրանսացի եւ կամ ուղղակի յաջորդ անդամներուն, եթէ երբեք ողջ ըլլային։

Այդ անգլիացին՝ սովորաբար լորտ Կոքլօ կը կոչուէր։

Այս էր անոր գաղտնիքը։ Այդ տարօրինակ կտակին շնորհիւ է որ այդքան երկար տարիներու ընթացքին՝ Բէնուարները կրնային իրենց եկամուտներուն կրկնապատիկը ծախսի տակ մտնել։

(Շարունակելի)

տեղեկագիրները պատրաստել. — Ա. Նաւային պաշտպանութեան ներկայ վիճակը, Բ. անոր յառաջդիմութեան վիճակը 1894էն ի վեր եւ Գ. գաղթավայրերու ցամաքային ու նաւային պաշտպանութիւնը։ Այդ տեղեկագիրներու պատրաստութիւնը յանձնուեցաւ Նաւային ընդհանուր սպայակոյտի պետ Բաներոն դերծովակալին, նաւային շինութեանց մասնագիտական ճիւղին պետ Պ. Պերթէնի եւ գաղթային նախարարութեան զինուորական դիւանին պետ Պարրօ գնդապետին։ Յանձնաժողովը երկրորդ նիստը մայիս 25ին պիտի գումարէ՝ նոյն տեղեկագիրները նկատողութեան առնելու համար։

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Ապազիայի տեսակցութիւնը.— Աւստրիոյ-Հունգարիոյ նոր դեսպանը.— Իտալիոյ եւ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ յարաբերութիւններ։

Վիեննա, 12 ապրիլ.— Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Թիթոնի Հռոմ դարձաւ եւ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար Կոլուխովսքի կոմս ալ քանի մը օրէն Վիեննա կը դառնայ։ Կ՚ըսուի՝ Պ. Թիթոնի հետ իր տեսակցութեան արդիւնքը Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր հաղորդելէ ետքը, պիտի խորհրդակցի Հռոմի աւստրօ-հունգարական նոր դեսպան Լուցցով կոմսին հետ որ հինգշաբթի օրը իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։ Կը կարծուի թէ երկու արտաքին գործոց նախարարներուն տեսակցութիւնը գոհացուցիչ հանգամանք մը պիտի ունենայ ամէն կերպով։ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ եւ Իտալիոյ յարաբերութիւններուն վերջին շաբաթներուն մէջ առած նոր ձեւը անկեղծ գոհացում մը պատճառեց Վիեննայի մէջ, թէեւ Իտալիոյ լրագիրներուն ցոյց տուած անտարբերութիւնը այդ տեսակցութեանը մասին, [illegible] մը պատճառած է Վիեննայի մէջ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍՐԸ

Ուղեւորութիւնը.— Մալթայի մէջ.— Հացկերոյթ.— Պտոյտներ.— Այցելութիւններ։

Մալթա, 12 ապրիլ.— Վիլհէլմ կայսրը առաւօտուն Մալթա կը գտնուէր։ Անգլիական երկու Հոհենցոլերնի մէջ սեղան մը տուաւ։ Այդ միջոցին բաժակ պարպեց Էտուարդ թագաւորին կենացը։ Սոյն օրը նաւատորմը այցելեց եւ ներկայ գտնուեցաւ մարզանքներու։ Ծովակալին նաւուն մէջ ճաշեց ծովակալին հետ։ Վիլհէլմ Բ. համակրական խօսքեր ուղղեց մարտանաւին հրամանատարին, շնորհաւորելով զայն նաւաստիներուն փայլուն ընթացքին համար։ Կայսրը յետոյ ընդունեց Մալթայի եպիսկոպոսը, ապա այցելեց Մայր եկեղեցին եւ Վէրտալայի պալատը։ Գիշերը ներկայ գտնուեցաւ պաշտօնական հացկերոյթի մը։ Ներկայ էին նաեւ քաղաքային, զինուորական ու կրօնական պաշտօնեաներ եւայլն։ Վիլհէլմ Բ. Գորֆու պիտի երթայ եւ անկէ ալ ապրիլ 25ին՝ Ապազիա, ուր պիտի տեսակցի Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր հետ։

ԹԻԲԵԹ

Անգլիական արշաւախումբը.— Հնդկաստանի փոխարքային հեռագիրը.— Թիպէթցիներուն ընթացքը։

Լոնտոն, 12 ապրիլ.— Հնդկաստանի փոխարքայէն հետեւեալ պաշտօնական հեռագիրը ուղղած է.— «Մաքտոնալտ զօրավարը ապրիլ 9ին Կանկ-Մա ժամանեց որ Բանկ-Մոյի հիւսիսային կողմը կը գտնուի երեք քիլօմէթր հեռուն։ Թիպէթցիները երեք հազարի չափ, հրացանի քանի մը հարուածներ փոխանակելէ ետքը, քաշուեցան Շանկրայի հիւսիսային կողմը ութ քիլօմէթր հեռուն։ Կորուստ չկայ։ Կ՚ըսուի թէ Թիպէթցիները օգնութիւն կը ստանան Կիանկ-Չէէն։»

ՀԷՐՐԷՐՈՆՆԵՐԸ

Նոր ընդհարումներ.— Պաշտօնական հեռագիր.— Կորուստներ։

Փարիզ, 12 ապրիլ.— Հարաւային Ափրիկէի գերման գաղթավայրին կուսակալ Լէօթվայն գնդապետը Օքանհանտյէն կը հեռագրէ թէ ապրիլ 9ին գլխաւոր յառաջապահ խումբին եւ արեւմտեան զօրախումբին բոլոր զինուորներուն հետ յարձակեր է Հէրրէրոններու մեծ խումբին վրայ որ երեք հազարի չափ հրացան ունէր։ Ութ ժամ տեւող ճակատամարտէ մը ետքը, գրաւեր է թշնամիին հաստատուն դիրքը։ Հէրրէրոնները ամէն կողմերէ նահանջեր են։ Իսթորֆ դեր-գնդապետը, Իւրթ տեղակալը եւ երկու հեծեալներ սպաններ են։ Ռոզէնպերկ տեղակալը եւ հինգ հեծեալներ վիրաւորուեր են ծանրապէս եւ ուրիշ հինգ ալ թեթեւ կերպով։ Թշնամիին կորուստը շատ է։ Կլառզէնարի զօրախումբէն տեղեկութիւն չկայ։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.— Հանր. Պարտուց Վարչութեան Թղթոյ հասոյթներու ընդհ. տնօրէնութիւնը՝ Բալը-Բէյլի հանքերու Օսմ. անանուն ընկերութեան կողմէ հանուած եւ 1էն մինչեւ երկու հազար թիւերը կրող եւ իւրաքանչիւրը 10 Օսմ. ոսկի արժող 2000 արժեթուղթերու տէրերուն կը ծանուցանէ թէ դրոշմաթուղթին տուրքը վճարուած ըլլալով, պէտք է դիմեն Պոլիս, ձէնևրաճի տեսչութեան շէնքին մէջ գտնուող դրոշմաթուղթի դիւանին, ուր դրոշմաթուղթ փակցնելու կանոնական ձեւակերպութիւնները պիտի կատարուին առանց ո եւ է ծախքի։

30/12 ապրիլ 1904 2--3

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէսօրին նոյն մզկիթը գնաց փառաւոր հանդիսով եւ ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը կայս. Պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Աւստրիոյ դեսպանը, որդին, առաջին թարգմանը, դեսպանատան քարտուղարներէն մէկը ու երկու հիւրեր, Անգլիոյ դեսպանատան զինուորական կցորդը, քարտուղար մը ու մէկ քանի հիւրեր, պուլկարական գործակատար Պ. Նաչէվիչ, Հանրային Պարտքի վարչական խորհուրդին նախագահ Պ. Պէրժէ, Ֆրանսայի եւ Ռուսիոյ դեսպանատանց պահականութիւններէն սպաներ՝ իրենց հիւրերով եւ ուրիշ [illegible] օտարազգի հիւրեր։ Ներկաներէն ոմանք արարողութեան Իլտըզի պէյի եւ սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՈՒՄ.— «Երէկ, ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն ետքը, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ դեսպան Պարոն ֆոն Քալիչէ պատիւ ունեցաւ ոչ-պաշտօնապէս ներկայանալու Ն. Վեհափառութեան։

«Պուլկարական գործակատար Նաչէվիչ էֆ. ալ Վեհ. Սուլթանին կողմէ ընդունուելու պատւոյն արժանացաւ։»

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ հանդէսին առթիւ, երէկ, հիւրանոցը գտնուող օտարազգի հիւրերէ ոմանք, կայս. արտօնութեամբ, այցելեցին կայս. Պալատան դարատանը, յախճապակիի գործարանը եւ ասպատանները։ Այդ հիւրերը նաեւ պատուասիրուեցան թէյով, պիսքիթով եւ սիկառէթով։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Ծանուցուեցաւ թէ եւրոպական նաւագործարաններուն տասներկու արագընթաց թնդանօթանաւեր պիտի յանձնարարուին՝ Օսմ. եզերքներու աւելի պահակ պաշտօն կատարելու համար։ Ասոնց չորսին երկայնութիւնը 180 ոտք պիտի ըլլայ, չորսինը՝ 160 եւ չորսինն ալ 140։ Երեք կայմ, մէկ ծխնելոյզ եւ կրկին պտուտակ պիտի ունենան։ Արագաձգային թնդանօթներով պիտի սպառազինուին՝ 10ական սանթիմէթր եւ 57 ու 40 միլիմէթր տրամագիծով։

—Ֆիլատելֆիոյ Քրամբ նաւագործարանին տասներկու թորփիլահալածներ պիտի յանձնարարուին՝ իւրաքանչիւրը 350 թօնօ տարողութեամբ եւ ժամը 35ական մղոն արագութեամբ։

—Մեճիտիէ յածանաւը վաղը [illegible] Միտիլլէ կը ժամանէ։

—Օսմ. նաւատորմին նոր շինութեանց մասին Կ. Պոլսէն Ֆիկարօի ուղղուած նամակի մը մէջ ըսուած է թէ ութ պահականաւեր պիտի շինուին՝ Սէլանիկի նահանգին ծովեզերքներուն պահպանութեանը համար։

ՄԱՔԱՐՈՎ ԾՈՎԱԿԱԼԸ.— Պարսից դեսպան Միրզա Րիզա խան, երէկ, ցաւակցական հեռագիր մը ուղղեց Մաքարով ծովակալին կնոջը, վասն զի ծովակալը իր մտերիմ բարեկամն էր։

— Ցանաց Պատրիարքական Փոխանորդը, երէկ առտու Ռուսիոյ դեսպանատունը գնաց եւ Մաքարով ծովակալին մահուանը առթիւ Տ. Եաքիմ Ս. Պատրիարքին կողմէ ցաւակցութիւն յայտնեց դեսպան Պ. Զինովիէվի։

ՊԱՐՍԻՑ դեսպանը, առջի օրը, ցերեկային ճաշ մը տուաւ Թէհրանի օսմ. դեսպան Շէմսէտտին պէյի որ արձակուրդով Կ. Պոլիս կը գտնուի։

— Միրզա Րիզա խան նոյն երեկոյեան նաեւ սեղան մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան Ռուսիոյ ընդհանուր հիւպատոսը, շոգենաւային ռուս ընկերութեան գործակալը եւայլն։

ԻՏԱԼԻՈՅ դեսպան տը Մալասբինա մարքիզը ապաքինած ըլլալով անկողնէն ելած, բայց ապաքինման շրջանին մէջ դուրս պիտի չկրնայ ելլել։

ՏԱՐ-ՈՒԼ-ԽԱՅՐԻՆ մէջ կարպետի ութ գործասենեակներ հաստատուելով, յիսուն տղայ կարպետագործութիւն պիտի ուսանին։

ԹԻԹԱՍՏԱՐԱՍԱՆ նոր շէնքը որ Եսկի Զաղթիէի գետնոյն վրայ պիտի կառուցուի, երեք յարկէ պիտի բաղկանայ։

Գ. ԶՕՐԱԲԱՆԱԿԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Դ. զօրաբանակին զինուորական գանձապահ կէտերուն մինչեւ զինուորական հեռագրական թելեր հաստատուին, միայն զինուորական հաղորդակցութեանց յատկանան եւ հեռագրական զօրամասերուն կողմէ գործածուին։

ՇԵՐԱՄԱԲՈՒԾՈՒԹԻՒՆ.—Երկրագործական մասնագէտներու խորհուրդին նախագահ Էթհեմ էֆ.ի նախագահութեամբ կազմուած յանձնաժողովը որ պաշտօն ունի խորհրդակցիլ՝ շերամաբուծութիւնը աւելի զարգացնելու եւ լաւ տեսակ շերամ հասցնելու խնդրին վրայ, որոշեց որ ինչպէս Էտիրնէի եւ Պրուսայի նահանգներուն եւ Իզմիտի գաւառին մէջ կայ, Այտընի, Արշիպեղագոսի կղզիներու, Տրապիզոնի, Ատանայի ու Հալէպի նահանգներուն եւ Երուսաղէմի մէջ ալ մէյմէկ քննիչ կարգուի։ Տրապիզոնի քննիչը պիտի պաշտօնավարէ նաեւ Օրտուի, Սամսոնի, Զարշամպայի եւ Պաֆրայի մէջ։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ կառավարութիւնը օտար կառավարութեանց ծանոյց թէ առեւտրական դաշնագրութիւնները դադրեցնել հռչակելու մտադրութիւն ունի։

ՍԻԼԻՎՐԻԻ ՄԱՇՈՒԻՆՆԵՐԸ.— Ձկն. հաս. պաշտօնարանը նկատելով որ Սիլիվրիի մաշուինները երբեմն [illegible] արգելեալ ամիսներու մէջ կը դրուին, ինչ որ հանրային առողջութեան կը վնասէ, ծանոյց պէտք եղած տեղերը որ այդ կարգի մաշուինները գրաւուելով, կտրուին եւ տէրերէն ալ դրամական տուգանք առնուի։

ՍՈՖԻԱՅԷՆ կը գրեն թէ Ֆէրտինանտ իշխանը երեք շաբթուան սուգ հրամայեր է՝ Սպանիոյ թագուհիին մեծ մօրը՝ Իզապէլլա թագուհիին մահուանը առթիւ։

ՊԱԼԸՔԼԸՐ տօնին առթիւ Սիրքէճիի կայարանին մէջ միայն նոյն տեղը գացողներուն համար երէկ եօթը հազար հինգ հարիւր տոմսակ ծախուեր է։

ՑՈՅՆ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐ.— Սէրէզի մետրապոլիտ Տ. Գրիգորիոս որ Սինոդի անդամ ընտրուած ըլլալով Կ. Պոլիս կու գայ, մեկնելէ առաջ հազար հարիւր ոսկի նուէրներ է՝ կիմնազիոն մը հաստատելու համար։

— Սէրէզէն Պ. Գրիգոր Րօպին որ իր ծախքով աղջիկներու վարժարան մը հաստատեր է, փափաք յայտներ է՝ թատրոն մը կառուցանելու, հասոյթը նոյն վարժարանին յատկացուելու պայմանով։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՔԼԻՒՊԻՆ տարեկան ընդհանուր ժողովը առջի օրը կատարուելով, միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ 1903-1904 տարեշրջանի տեղեկագիրը որ շատ գոհացուցիչ արդիւնք մը ունեցած է։ Գործադիր ժողովին դադարեալ անդամներուն տեղ ընտրուեցան Ֆէրիդ Իւհավ փաշա եւ Պ. Պ. Վէյգէր, Տօքթ. Բ. Ֆիլսոթ, Քիրնի, Վօկ եւ Պարոն տը Պալզավիճ։

ՑՈՒՍԱՀԱՏ ԺԱՄԱԳՈՐԾԸ.— Օրթագիւղի մէջ ժամագործ Լէօնիտի, առջի իրիկունը, ածելիով մը ինքզինքը վիրաւորեց կոկորդէն ու ձեռքէն։ Ոստիկանութիւնը իմանալով, քննութեան ձեռնարկեց։ Լէօնիտի յայտարարեց թէ երկար ատենէ ի վեր ենթակայ եղած անբուժելի հիւանդութենէն յուսահատելով, ուզած էր վերջ տալ իր կեանքին։

ԲԵՐԱՅԻ ՍԻՒՌՔԸ

Պ. Ռամբէրգի կազմած նոր խումբը լաւ ընդունելութիւն մը գտած է արդէն եւ ամէն գիշեր Սիւռքը լեցուն է բազմութեամբ։ Մասնաւորապէս կը գնահատուի Օր. Պէտդրիէլ իր գեղեցիկ ձայնին համար։ Նմանապէս շատ կը հաւնուի անգլիական բանթոմիմը։ Այս եւ վաղը գիշերուան ներկայացումներէն զատ, վաղը ցերեկ matinée՝ ամբողջ խումբին մասնակցութեամբ։ Գիներն են՝ լօժ-պալքօն 80, պէլ-էթաժ 60 եւ պէնուար 50 ղրշ։ Թիկնաթոռ 15 եւ նստարան 10 ղրշ։ Բոռնաթ 5 ղրշ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ցանաց Ս. Պատրիարքը մեր Ս. Պատրիարքին շնորհաւորական փոխադարձ այցելութեան եկաւ երէկ, Զատկի առթիւ։ Պատրիարքարանի շուրջը եւ եկեղեցին հաւաքուած էին բազմաթիւ Ցոյներ եւ Հայեր, դիտելու համար Տ. Եաքիմ Պատրիարքին անցքը։ Ժամը ութին Մայր Եկեղեցւոյ զանգակները ծանուցին Ցանաց Պատրիարքական թափօրին հասնիլը։ Ա. կառքին մէջ բազմած էր Տ. Եաքիմ Պատրիարք. Բ. կառքին մէջ Տիմէթօգայի մետրապոլիտ Տ. Ֆօլարէթօս, Խառն ժողովի անդամներէն Անկէլօս Եւանկելիտիս էֆ.ի հետ եւ Գ. կառքին մէջ Գօզանի մետրապոլիտ Տ. Գօսթանթինօս եւ Պատրիարքարանի Բ. գործակատար Սպիրոքի էֆ.։ Տ. Եաքիմ Պատրիարք կառքէն իջնելով դիմաւորուեցաւ Տ. Ներսէս եպսկ. Աւլանեանի եւ Տ. Տիրայր, Սահակ եւ Եղիշէ վ.նե.րէ ու քահանաներէ եւ Ֆէսճեան Արիս, Հայրենեան Մագաքեան էֆ.ներէ եւ առաջնորդուեցաւ Պատրիարքարանի ընդունելութեան դահլիճը, ուրկէ դուռնէն դիմաւորեց Տ. Մաղաքիա Ս. Պատրիարքը։ Երկու հոգեւոր պետերը եւ իրենց հետեւորդները դահլիճ մտան եւ հոն նախ Տ. Եաքիմ Ս. Պատրիարք փոխադարձաբար շնորհաւորեց Զատկական տօնը եւ մաղթանքներ ըրաւ երկու Եկեղեցեաց սիրալիր յարաբերութեանց պահպանմանը համար։ Երկու Պատրիարքները թուրքերէն լեզուով կը խօսակցէին ընդհանուր եկեղեցական հարցերու մասին։ Նոյն պահուն պատուասիրութիւններ եղան։ Կէս ժամու սիրալիր տեսակցութենէ ետքը, Տ. Եաքիմ Ս. Պատրիարք հրաժեշտ առնելով Օրմանեան Ս. Պատրիարքէն միեւնոյն թափօրով եւ հանդիսաւորութեամբ մտաւ եկեղեցի։ Եկեղեցւոյ խորանն ու ջահերը ամբողջ վառուած էին եւ Մայր եկեղեցւոյ դպիրները իրենց ծանրագին շապիկները հագած «Այս խորհուրդ լցաւ» տաղը եւ չորս սաղաւարտակներու խնկարկութեամբ Տ. Եաքիմ Ս. Պատրիարքը ու հետեւորդները սեղան առաջնորդեցին։ Ցանաց Ս. Պատրիարքը եւ եկեղեցականները բեմը ելլելով համբուրեցին Ս. Սեղանը, Բեմին ձախ կողմը դրուած էր աթոռ մը՝ որուն քով կեցաւ Տ. Եաքիմ Ս. Պատրիարք եւ ժողովուրդին դառնալով բանախօսութիւն մը արտասանեց Ցանաց լեզուով եւ Քրիստոսի հրաշափառ Յարութեան տօնը շնորհաւորելով՝ բացատրեց այս տօնին Քրիստոնէից համար ունեցած մեծ նշանակութիւնը, եւ խօսեցաւ Ս. Յարութեան շնորհիւ յառաջ եկած սիրոյ, բարութեան եւ առաքինութեան վրայ։ Ըսաւ թէ Օսմ. Կայսրութեան մէջ Հայ ժողովուրդը, ինչպէս միւս ժողովուրդները, Օսմ. կառավարութեան հովանիին տակ կը զարգանան, ուստի պարտականութիւն է ամէն ժամ աղօթել մեր սիրեցեալ կայսեր՝ Վեհ. Սուլթան Ապտիւլ Համիտ Խանի կենաց արեւշատութեան համար, եւ Անոր հպատակաց եւ իմաստուն խորհուրդներուն գործադրութեան յաջողութիւն մաղթել։ Շնորհաւորեց Հայ ժողովուրդը որ իր գլուխը ունի արթուն, ալխոյժ հովուապետ մը յանձին Տ. Մաղաքիա Օրմանեան Ս. Պատրիարքի, որուն հոգածութեան առարկայ է միշտ իր ժողովուրդին բարօրութիւնը, եւ օրհնեց ժողովուրդը եւ մաղթեց որ այսպէս միշտ առաքինութեան ճամբուն մէջ ընթանայ, եւ վերջացուց իր խօսքը մաղթանքներ ընելով Վեհ. Սուլթանին համար։ Տ. Եաքիմ Պատրիարք «Քրիստոս Յարեաւ» շարականին երգեցողութեամբը առաջնորդուեցաւ մինչեւ դուռը, ուր շնորհակալութիւն յայտնելով իրեն եղած պատուասիրութեանց համար, մեկնեցաւ։

Այս բանախօսութիւնը Հայերէնի թարգմանելու ժամանակ չըլլալով, Տ. Եաքիմ Ս. Պատրիարք խոստացաւ անոր ճիշդ մէկ օրինակը ղրկել Պատրիարքարան։

—Պոլսոյ թաղային վարժարանաց անցեալ տարուան վիճակացոյցը պատրաստուած է ձեռամբ Ուսումնական Խորհրդոյ ուրկէ կ'երեւի թէ Պոլսոյ եւ արուարձանաց 40 թաղային նախակրթարաններու մէջ կան 3119 մանչ եւ 2461 աղջիկ աշակերտ. Զ. բաժանմունքներու թիւն է 1972։ Այս վարժարաններու մէջ կան 183 ուսուցիչ եւ 121 ուսուցչուհի։ Կը ծախսուի 51294 ղրշ. եկեղեցիներու սնտուկէն, 30611 ղրշ. աշակերտաց թոշակներէ, 4542 ղրշ. նուէրներէ եւ գանձանակներէ, ընդհանուր գումար 86447 ղրշ։ Ղալաթիոյ Կեդր. վարժարանը կը յաճախեն 101 աշակերտներ, հինգ դասարաններու բաժնուած եւ կը պաշտօնավարեն 20 ուսուցիչներ. ամսական ծախքն է 8076 ղրշ.։

Այս վիճակացոյցէն դուրս կը մնան պետական եւ զանազան Հայ եւ օտար վարժարաններ յաճախող 1722 աշակերտներ հետեւեալ բաժանումով։ Պետական վարժարաններ յաճախող 190 մանչ, մասնաւոր հայ վարժարաններ յաճախող՝ 450 մանչ, 170 աղջիկ։ Հայ-հռոմէական եւ Հայ-բողոքական վարժարաններ յաճախող, 270 մանչ, 205 աղջիկ։ Օտար վարժարաններ յաճախող՝ 172 մանչ, 275 աղջիկ։ Պատրիարքարանի Սնտուկը Եթ Մէյտանի դպրոցին համար կու տայ ամսական 100 ղրշ.։

— Հալէպի կուսակալը տեղւոյն Ազգ. Առաջնորդարանը այցելեր է Զատկի շաբթուան եւ արժանավայել պատուով ընդունուեր է։

— Սեբաստիոյ Պիւնեանը Համիտ գաւառակի Սարմուսագլը գիւղի Հայոց դպրոցին շինութեան կայս. Ֆերմանը շնորհուած ըլլալով, ղրկուած է Պատրիարքարանի միջոցաւ։ Սոյն Ֆերմանը [illegible] կուսակալին ներկայացուելով փութացուցեր է ի Սարմուսագլը եւ տեղւոյն քահանային ու Թաղ. Խորհուրդին հարկ եղած հրահանգները տրուեր են շուտով սկսելու համար դպրոցին շինութեան գործը։

— Տրապիզոնէ կը գրեն մեզ մարտ 23 թուականով.—

«Համակրանքի ընդհանուր արտայայտութեամբ մը երէկ կատարուեցաւ յուղարկաւորութիւնը Պ. Աւետիս Տիրատուրեանի որ անողոքելի հիւծախտը խլեց իր սիրելիներէն, 25 տարեկան հասակին մէջ։ Ազնիւ ու սիրուած հայ համայնքին՝ Պ. Աւետիս անդրանիկ զաւակն էր տեղւոյս ծանօթ ընտանիքներէն միոյն. գրականութիւնը եւ գեղարուեստը իր հաճոյքը կը կազմէին. պահ մը տեսանք զինքը Արեւելքի էջերուն մէջ, իբրեւ թղթակից. քանի մը անգամ ալ բեմին վրայ զոր ինք եւ իր ընկերները կը սարքէին, յարմար առիթներով, յօգուտ ազգ. վարժարանաց որոնցմով ոչ նուազ կը հետաքրքրուէր։ Նկարն ալ իր մէկ ուրիշ զբօսանքը կը կազմէր։

«Վերջին 6-7 ամսուան միջոցին, այս երկրորդ կորուստն է որ կ'ողբանք՝ առաջինը ունեցած ըլլալով յանձին Սուրէն Էթմէքճեանի, իմաստալից երիտասարդ մը, տեղւոյս ազգ. վարժարանէն ելնելէ յետոյ Բարիզ գացած, իբրեւ ունկնդիր Սօրպոնի ընթացքին հետեւած, եւ ժամանակ մը Աղեքսանդրիա իբրեւ ուսուցիչ պաշտօնավարելէ յետոյ, հիւանդանալով երբ իր ծննդավայրը, Տրապիզոն՝ կը վերադառնար, Պոլիս Ս. Փրկչեան ազգ. հիւանդանոցը աւանդեց հոգին»։

Ս. ՓՐԿՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Տիկին Մերալէ Յ. Թօրգոմեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս.— Բարթիկ էֆ. Մնոյեան 108, Յարութիւն էֆ. Բէյլէրեան 54, Միհրան էֆ. Խանճեան 108։

— Հանգուցեալ Կարապետ էֆ. Տավուտեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 100 ղրշ. նուիրած է հիւանդանոցիս Կարապետ էֆ. Բ. Կէօզիւմեան։

— Մաքրիգիւղի մէջ հանգուցեալ [illegible] մէտ. Յակոբ էֆ. Ս. Բէրբերեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս.— Տէր եւ Տիկին Յակոբ էֆ. Գալուստեան 80, Օր. Թագուհի Գալուստեան 40 ղրշ.։

Յանձնարարեցի իմ հիւանդներուս երբ ինֆլիւէնզային հետեւանքը եղող սաստիկ հազերուն եւ նմանօրինակ ուրիշ հիւանդութեանց համար գործածեն տաք կաթի խառնուած Քրանսորֆի հանքային ջուր, եւ լաւագոյն արդիւնքը ձեռք բերի։
ՏՕՔԹ. ՍԻԲԷՐՈՒՆԻ

ՄԱՍԻՍ Գրական շաբաթաթերթի այսօրուան թիւը հրատարակ ելաւ երէկ իրիկուն հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Նորութիւն մը (Խմբագրական) Տ. Ա., —Մտքի կաթիլներ. ՁԻԹՕՂ-ՍԱՐԱՖ.— Աղջկան մը օրագիրէն քաղուած. ՄԱՐԻ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ.— Թռչուններուն մահը (Բանաստեղծութիւն) ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՔՕՓԷ. Թարգմ. ԵՏԻՎԱՅՍ.— Կեօթէ եւ Պայրն (Բ. եւ վերջին մաս) ԵՐՈՒԱՆԴ ՄԷՍՐՈՒԵԱՆ.— Նորերու բաժինը (Երկու սոնետ).— Ճգնաժամ մը (Նորավէպ) Մ. ՈՒՂՈՒՐԼԵԱՆ.— Ճաբոնական ճարտարուեստ. X.— Վարդին (Արձակ բանաստեղծութիւն) ՓԱՅԼԱԿ.— Գրաբարին շուրջը։

Տես չորրորդ երես Բարմէլ Օրթոնթալի գինիի եւ գօնեաքի ծանուցումը։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՕՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼ)

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 15 ապրիլ.— Պօրիս Վլատիմիրովիչ մեծ դուքսին կողմէ իր հօրը՝ Վլատիմիր Ալեքսանդրովիչ մեծ դուքսին՝ Զարին հօրեղբօրը՝ ուղղուած հեռագրին մէջ նշանակուած է իր եղբօր՝ Քիրիլ Վլատիմիրովիչ մեծ դուքսին յայտարարութիւնը թէ ինչպէս ազատած է Պետրոպաւլովսքի աղէտին առթիւ։ Պայթումին առթիւ մեծ դուքսը կամրջակին վրայ փութացեր եւ քովի տախտակամածէն վար սահեր է, ուրկէ ալիք մը առեր է զինքը։ Յետոյ, նորէն ջուրին երեսը ելլելու յաջողելէ ետքը, Պեամմի թորփիլանաւին մարդոց կողմէ ազատուեր է։

— Կ'ըսուի թէ Քիրիլ մեծ դուքսը, իր վէրքերուն հետեւանքով, պարտաւոր է Ռուսիա վերադառնալ։

— Վլատիմիր մեծ դուքսը [illegible] զօրավարէն սա հեռագիրը ստացաւ ապրիլ 14 թուականով.— «Այցելութիւն տուի Քիրիլ մեծ դուքսին որ զարթած է։ Վէրքերուն բուժումը արագ կը յառաջանայ եւ քանի մը օրէն պիտի ապաքինի։»

—Կայս. Ուքազ մը կը հրամայէ՝ արքունիքին ելմտացոյցին մէջ խնայողութիւններ ընել մինչեւ մէկ միլիոն րուպլի եւ այդ գումարը յանձնել տէրութեան գանձուն։

—Զրոյցի մը նայելով մեծ նկարիչ Վասիլիեւ Վէրէշչակին ալ մեռեր է Պետրոպաւլովսքի աղէտին առթիւ։

—Պաշտօնական հեռագիր մը կ'ըսէ թէ այդ նկարիչը մեռած է նոյն աղէտին առթիւ,

—Հեռագրական ռուս գործակալութեան Բորթ-Արթուրի մասնաւոր թղթակիցը հետեւեալը կը հեռագրէ.— Ապրիլ 12էն 13ի գիշերը մեր թորփիլանաւերէն խումբ մը ծովին մէջ բացուեցաւ եւ թշնամի թորփիլանաւերու հանդիպելով, սաստիկ հետեւանքը եղաւ ճակատամարտ մը որ մինչեւ առաւօտեան ժամ 7 տեւեց։ Մեր Սթրաշնի թորփիլանաւը մշուշի հետեւանքով խումբէն բաժնուած ըլլալով, թշնամի երեք թորփիլանաւեր վրան յարձակեցան եւ ընկղմեցին զայն։ Մեր Պայան յածանաւը անոր օգնութեան երթալով թշնամի թորփիլանաւերը հեռացան։ Յետոյ երեւցաւ ճապոնական նաւաբաժինը։ Ժամ 8ին մեր նաւաբաժինը ճամբայ ելաւ նաւահանգիստէն թշնամիին դէմ ելլելու, բայց այս վերջինը ետ քաշուեցաւ։ Բիչ ետքը նորէն երեւցան ճապոնական բազմաթիւ մարտանաւեր որոնց տասնըվեցը խոշոր նաւեր էին։ Մեր նաւաբաժինը դէպի նաւահանգիստ ուղղուեցաւ եւ պատերազմի կարգով շարուեցաւ թշնամին ընդունելու համար։ Ժամը 10ին էր երբ Պետրոպաւլովսքի տակ յանկարծ պայթում մը լսուեցաւ։ Պետրոպաւլովսք երկու վայրկեանէն անհետացաւ ծովին մէջ։ Պոպիէտա զրահաւորը որ ալ կողին մէջտեղէն վնասուած էր, ներքին նաւահանգիստը վերադարձաւ, ուր խարսխեց։ Թշնամին, յետոյ, երկու մասի բաժնուեցաւ եւ հորիզոնին վրայ աներեւոյթ եղաւ։

ՉԷ-ՖՈՒ.— Չինական յածանաւերու նաւաբաժնին հրամանատար Զա կ'ըսէ թէ երէկ ամբողջ օրը թնդանօթի ձայներ լսեր է որոնք Բորթ-Արթուրի կողմէ կու գային։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— (Պաշտօնական). — Ալեքսիէվ ծովակալին կողմէ ապրիլ 15 թուականով Զարին ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ.— «Պատիւ ունիմ խոնարհաբար տեղեկագրել Ձեր Վեհափառութեան թէ այս առաւօտ ժամ 9.15էն մինչեւ կէսօր ճապոնական նաւատորմը, տասնըչորս մարտանաւերէ բաղկացած, եւ երկու մասի բաժնուած, Լեաօ-Չէանէն փոխն ի փոխ ռմբակոծեց Բորթ-Արթուրի ամրոցները եւ քաղաքը։ Թշնամին հարիւր ութսունըհինգ ռումբ արձակեց։ Մեր նաւաբաժինը զոր կը պաշտպանէին Բոպիէտա եւ ամրոցներուն հրոյքը, ամբողջապէս պատասխանեց, եզերքին վրայ մեռան հինգ զինուորներ եւ երեք Չինացիներ վիրաւորուեցան եւ եօթը Չինացիներ սպաննուեցան։ Մեր նաւերուն մէջ մարդու կորուստ եւ վնաս չը կայ։»

ՄՈՒՔՏԷՆ.— Ծովակալ Ալեքսիէվ երէկ Բորթ-Արթուր մեկնեցաւ։

ԹԻԷՆ-ԶԻՆ.— Հոս հասած հեռագիրներու համեմատ, Ռուսներ կը ծանուցանեն թէ Քորէա գտնուող ճապոնցի զինուորներուն մէջ սկսած է ճարակիլ տեսակ մը հիւանդութիւն՝ որ «պէրիպէրի» հիւանդութեան կը նմանի։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ.— Ռէօթէր հետեւեալը կը հաղորդէ.— Ռուս կառավարութիւնը ծանուցած է թէ եթէ լրտես պիտի նկատէ ու հրացանի բռնել պիտի տայ այն թղթակիցները՝ որոնք անթել հեռագիր պիտի գործածեն։

ԲԱՐԻԶ.— Կը հաստատեն թէ կառավարութիւնը 30 օրուան արգելքի պատիժ մը պիտի սահմանէ գնդապետ Մառշանի համար։ Այդ պատիժին լրանալէն վերջը միայն որոշում մը պիտի տրուի իր հրաժարականին նկատմամբ։

ԹԱՐԱԿՕՆԱ.— Ալֆոնս Թագաւորը Լէրիտա մեկնեցաւ ժողովուրդին ծափահարութեանց մէջ։

ՊԻԼՊԱՕ.— Սերպիոյ ալ եւ այլ կողմերը երկրաշարժի նոր ցնցումներ զգացուեցան, վնաս չկայ։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԼՈՆՏՈՆ, 16 ապրիլ.— Ռուէթէրի գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ ճապոնական նաւաբաժինը հինգշաբթի օրը կրկին ռմբակոծած է Բորթ-Արթուրը։ Մանրամասնութիւններ կը պակսին։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Պաշտօնապէս հաստատուեցաւ Սքրիտլով ծովակալին՝ Մաքարով ծովակալին յաջորդ նշանակուած ըլլալը։ Սքրիտլով ծովակալը այս իրիկուան հոս կը սպասուի։

ԼՈՆՏՈՆ.— Մասնաւոր հեռագիր մը վրայ զրոյց կը շրջի թէ Քիրիլ մեծ դուքսը մեռեր է իր ստացած վէրքերուն հետեւանքով։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ճամբաներու եւ հաղորդակցութեանց նախարար Իշխան Խիլքով վաղը Մայրաքաղաքէն Արեւելք պիտի մեկնի, անդրպայքալեան երկաթուղիին աշխատութեանց վրայ հսկելու եւ զանոնք փութացնելու համար։

ԲԱՐԻԶ.— Կը հերքուի Պէրլինի թերթերէն մէկուն հրատարակած այն լուրը՝ որուն համաձայն իբր թէ Վիլհէլմ կայսրն եւ Պ. Լուպէ տեսակցութիւն մը պիտի ունենային Հռոմի հանդէսներէն վերջ։

ԲԱՐԻԶ.— Գնդապետ Մառշան 30 օրուան արգելքի եւ անպաշտօն վիճակի մէջ մնալու դատապարտուեցաւ, Բարիզի լրագիրին մէջ առանց արտօնութեան նամակ մը հրատարակած ըլլալուն համար։

ԲՕՐ ՎԱՆՏՐԸ.— Պ. Բէլլըզան այսօր Տիւշլա նաւով Օրան կը մեկնի։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Լ. ԹԻՐՔԵԱՆ

Բարիզի բժշկական վարժարանէն վկայեալ վիրաբոյժ – ատամնաբոյժ, նախկին պետ Բարիզի բժշկական վարժարանին քլինիքին՝ պատիւ ունի ծանուցանելու իր յաճախորդներուն թէ տեղափոխուած է Բերա, Մեծ փողոց, Բարլման վաճառատան վերի յարկը, թիւ 9, ուր հիւանդներ կ'ընդունի ժամը 9էն մինչեւ 6 կէս օրէն յետոյ, բացի կիրակի օրերէն։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 2 Ապրիլ

Օսմ. Քօնսոլիտէ Միացեալ	Օ. Ո.	91	19
Ամէնէն բարձր գին	»	91	31
Ամէնէն վար գին	»	91	08
Րումէլիի Երկաթուղի գոյ.	Ֆր.	122	75
Ամէնէն բարձր գին	»	123	12
Ամէնէն վար գին	»	122	12

ԲԱՑՈՒՄ 3 Ապրիլ

Օսմ. Քօնսոլիտէ Միացեալ	Փ. Կ.	91	22
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	122	75
Շիրքէթի Խայրիէ		20	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Յունական պանքա		420	—
Տէրքօս		253	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	65
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6	—
» ժուիսանս		1	80
» պարտաթուղթ		488	—
[illegible]		512	—
Թրանսվալ		116	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիփսիէն Ա		268	—
» » » Բ		284	—
Լավրիոն		66	50
Անատոլի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	80
» պարտաթուղթ ա		121	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 15 Ապրիլ

Անգլիական Քօնսոլիտէ		88	18
Միացեալ պարտք	բաց	82	75
	գոց	83	75
Օսմանեան Պանքա		18	25
Ռուսական 1890		—	—
Հելլենական 5 %		42	—
» Մոնոփոլ		44	50
Պուլկարական 1888		91	—
Էժիփսիէն Ունիֆիէ		127	50
Ֆոմինէյալ		104	—
Թրանսվալ		4	50
Այտըն երկաթուղի		15	—
Փոխանակագին		25	350

ԲԱՐԻԶ, 15 Ապրիլ

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		97	80
Միացեալ պարտաթուղթ	բաց. Ղրշ.	83	65
	գոց. »	84	10
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	578	—
Օսմանիէ	»	—	—
Րումէլի երկաթուղի	»	122	50
Օսմ. [illegible]	»	416	—
Օսմ. Ռէժի	»	374	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %	»	—	—
Թուրք Լոթէ զուբոնը կտրած	»	1100	—
Իտալական Ռանթ	»	103	20
Սպանիական արտաքին	»	83	70
Թրանսվալ	»	115	—
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	175
Դիսքօնթօ	»	—	—

ՎԻԷՆՆԱ, 15 Ապրիլ

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	239	80
Րումէլի երկաթուղի	»	128	—
Օսմ. Ռէժի	»	345	50

ՈՍԿԻ ՇՔԱՆՇԱՆ, ՓԱՐԻԶ 1900

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՔԱՐՄԷԼ ՕՐԻԱՆԹԱԼ
ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՆԻ ԵՒ ԳՈՆԵԱՔ
ՌԻՇՆ ԼԸ ՍԻՈՆԻ (ՊԱՂԵՍՏԻՆ) մեծ մառաններէն
Վարչութեան կայսերական բժշկական ժողովոյ տարրալուծմամբ

1903 յունուար 2ին մենք այցելեցինք Քարմէլ Օրիանթալի մառանները որ կը պարունակէին 600 տակառ եւ 49,000 շիշ։ Մեր անձնական ընտրութեամբ, տակառներէն 26 եւ շիշերէն 24 նմոյշ առինք որոնց տարրալուծումը հաստատեց թէ Քարմէլի գինիները քիմիական բաղադրութենէ զուրկ
ԲՆԱԿԱՆ, ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ԵՒ ՍՆՈՒՑԻՉ ԵՆ

Բարիզի բժշկական ֆաքիւլթէին բրոֆէսէօր Ա. ՌՈՒՇԷԼԻ, Գորտոի գիտութեանց ֆաքիւլթէին բրոֆէսէօր ԿԱՅՕՆԻ, Համպուրկի քաղաքապետութեան երդուեալ քիմիագէտ Ս. ԼՆՈՐԻ, Ս. Բեդերսպուրկի կայսերական համալսարանին բրոֆէսէօր Ա. ԲԷԼԼԻ եւ Օտեսայի կայսերական համալսարանին բրոֆէսէօր Ա. ՎԷՐԻԿՈՒ կողմէ տարրալուծուած

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ։ Գրասենեակ եւ մթերանոց. ՂԱԼԱԹԻՈՅ ԲԱՐԱՔԸ, ՍԻԹԷ ՖՐԱՆՍԷԶ Թիւ 145–147
Երիկերին եւ խցանի քաբսիւլներուն վրայ պահանջել գործարանին վաճառանիշը որ կը կրէ Քարմէլ Օրիանթալ Ընկ. բառերը

(ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ)

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ին
Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ 981 ՄԻԼԻՈՆ 518,483.24 Ֆրանք
Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւններ կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք զաւակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիք։ — Առաւելեան պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ Գ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Ինայէթ խանի դէմը, Վօյվօտա խան, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։ 579

ՍԻՐՕ ՏԸ ՌԷՖՕՌ ԻՕՏԷ
ԳՐԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.
SIROP de RAIFORT IODÉ
Բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած՝ Սիրօ Անթիսքօրպիւթիքի և Մօռիւ ձկան իւղին տեղ՝ ապականութեան, տժգոյն ու տկարակազմ տղայոց մորթի փշտիկներուն դէմ. ինչպէս նաեւ վիզի գնտիկները հալեցնելու և ախորժակը բանալու համար։
Փարիզ, 8. Վիվիէն փողոց
և բոլոր դեղարանաց մէջ A.

ԲԱԹ ՏԸ ՆԱՖԷ ՏԸԼԱՆԿՐԸՆԻԷ
PATE DE NAFÉ
DELANGRENIER
Շատ ախորժելի շաքարահատ մըն է ընդդէմ կուրծքի հիւանդութեանց։ Բարիզի ֆաքիւլթէին ու հիւանդանոցներու 40է աւելի բժիշկներուն կողմէ հաւանուած է իբր շատ ազդեցիկ դեղ մը ընդդէմ ՀԱԶԻ, ՑՕՐԱՑԱՒԻ ու ՊՐՕՆՇԻԹԻ։
Տըլանկրընիէ մարքան պահանջել։
Կը գտնուի ամէն դեղարաններու մէջ։
10–30

ՈՍԿԵՐԻՉ ՔՐԻՍԹՕՖԼ
ՍԵՂԱՆԻ ՍՊԱՍՆԵՐ
ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
56, Ռիւ տը Պօնտի
Ապրանքներու ցանկին առաքումը ձրի
ՊԱՀԱՆՋԵԼ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ՄԱՐՔԱՆ
Եւ Քրիսթօֆլ անունը ամբողջ գրերով
Կրկին արծաթօզօծում բոլոր տեսակներու
Ապրանքներու ցանկին առաքումը ձրի
Կը վաճառուի Կ. ՊՈԼԻՍ, գլխաւոր վաճառատանց մէջ, ԻԶՄԻՐ Ս Ժօրժիատէս 47 Ռիւ Ֆրանք ՍԷԼԱՆԻԿ Գլխաւոր վաճառատանց մէջ ՊԷՅՐՈՒԹ Մէյրի և Մանասէ։

SANTAL SALOLÉ LACROIX
ՊԱՐՍԻԿՆԵՐԸ
Միզային գործարանի հիւանդութեանց դէմ գործածուող հականեխիչ դեղերուն ամէնէն ազդուն և ամենայաւ խրացնելին է։
Վաճառատեղին՝ դեղարան Լագրուա, 31, Rue Philippe-de-Girard, PARIS.

LE PHENIX AUTRICHIEN
ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ
ԿԱՅՍ. ԹԱԳ. ԱՐՏՕՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Հիմնուած 1860ին Վիէննայի մէջ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ
Հրդեհի ճիւղ 17,000,000 Քր. Կեանքի ճիւղ 31,008,000 Քր. Ծովային ճիւղ 15,264,915 Քր.
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է, Կ. ՊՈԼԻՍ ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ
Գրասենեակները, Կ. Պոլիս, Համօբուլօ խան, 52–56.
Լիազօր Ներկայացուցիչ
Գ. ՖԷՐԱՏԵԱՆ
745
Ծանօթ.—Գաւառներու մէջ յուսալի և գործունեայ գործակալներ կ'որոնուին։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՕՔԷԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Ապրիլ 19ին Իմէրէթի, Մարսիլիայէն։
» 25ին Մինկրէլի, Անտա. եղեւ քէն։
» 20ին Ֆլանտր, Անվէրսէն։
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Ապրիլ 20ին Իմէրէթի, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում եւ Նովօրոսիսք։
« 26ին Մինկրէլի, ուղ. Մարսիլիա։
Ա. կարգ Բարիզի համար 200 Ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիա » 120 »
Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թօփհանէ Քարաֆին վրայ։
516 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

Լ'ԻՒՐՊԷՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
Հաստատուած 1838ին
Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար ընդ
76 միլիոն ֆրանք
Կեդրոնական վարչութիւն Բարիզ, Բէլթիյէ փողոց թիւ 8 և 10
—o—
Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ Ղալաթիա Վօյվօտա, Լօրանտօ խան։ Դրամատուն Ընկերութեան, բոլոր Թուրքիոյ համար, Քրէտի Լիօնէ։

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ
ԼԵՒՈՆ Ժ. ԹԸՍՄԱՃՕՂԼՈՒ
Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, թիւ 2
Սոյն դրամատունը սեղանաւորական ամէն կարգի գործեր կը կատարէ, չէքեր կը հանէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն եւ արտասահմանի վրայ կտրոններ կը գանձէ, փոխանակագիրներ կը վճարէ, պահարանի գործողութիւններ կը կատարէ ամէն տեսակ արժէթուղթերու գնում եւ վաճառում կ'ընէ, վիճակահանութեան, տուգանքներու տեղեկութիւնը ձրի կը կատարէ, եւայլն։

ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԸՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆԵԱԼ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բեդերսպուրկ
Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ. ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սառոյցէ խորտակուելու դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,667 Ֆր.
Իր շլխաւորութեան գումար	122,000,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	249,400,000 »
1901 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	54,000,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել
Կ. Պոլսո մասնաճիւղին, Ազարեան խան, Վօյվօտա, Ղալաթիա։
Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ 524

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Ընդմէջ Հըլի Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Կոմօ	1497	Գոզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէքօ	3507	Կոնկօ	2906	Գրոտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սափֆօ	1113
Անձէլօ	1541	Կորսօ	895	Հիրօ	775	Մարթէլլօ	3709	Սէզօ	1735
Արիոսթօ	2271	Դիդօ	4311	Հիդալգօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տոմինօ	937	Հինդօ	3720	Միլօ	1057	Սէլբօ	1300
Պորոտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հորացիօ	3600	Մոնթէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրագօ	1713	Հումպէրօ	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Բրունօ	841	Տինամօ	504	Իտօ	2354	Նէրօ	1083	Թորոնթօ	3827
Բուֆֆալօ	4431	Էքօ	2464	Իտահօ	5540	Օհիօ	4100	Թոլէտօ	1470
Կաթօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնտարիօ	4036	Թորբէտօ	487
Կալիպսօ	1837	Էրատօ	1841	Կէլսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Կամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Կոլփինօ	2307	Օթէլլօ	1837	Վասօ	1914
Կառլօ	1094	Ֆինլանտօ	1828	Կովնօ	1700	Փոլօ	510	Վոլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Ռիալթօ	2229	Վոլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4582	Լեպանտօ	2272	Ռինալտօ	1363	Եէտօ	1850
Կլիօ	2697	Գալիլէօ	3060	Լիվօռնօ	1543	Ռոլլօ	1613	Զէրօ	1300
Կոլորատօ	4235	Գուիտօ	1243	Լորէնցօ	3191	Ռոմէօ	1789		

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են։
Սիմասօ շոգենաւը, նաւապետ Թօլը։
Վասօ շոգենաւը,
Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին։
Ալէքօ շոգենաւը, Ապրիլ 16ին։
Քլիօ շոգենաւը, » 25ին։
Դիմել առ գործակալս Ժ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՍՕՆ
Թիւ 22—24 [illegible] խան, Ղալաթիա. 377

COMP. RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerc
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթական երթեւեկութիւններ
Յուլիս
Գշ. 30/12 Սեվաստաբոլ ժամը 10ին առտուն Տարտանէլ, Միտիլի, Իզմիր, Քիոս, Թարապլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բօր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին իրիկուն։
Եշ. 1 14 Օտեսա ժամը 10ին առտու։
Ուր. 3,1 Միտիլի, Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին առտուն։ Օտեսա ժամը 2ին իրիկուն։

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
Որք ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվրբուլի եւ Արեւելից միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	13900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	13900	Քաթալոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրիա	3229
Քամբանիա	12950	Փավիա	2945
Ուլթօնիա	8845	Քիբրիա	2936
Ումբրիա	8128	Թիրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէպպօ	2181
Աւրանիա	7269	Տէնէրիֆ	16 1

Դիմել առ ՃՈԼԻ և ՍԻԿԸՐ
Joly et Seagor
Մէյմանէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 255

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրբուլի Ֆրանսայի Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւեր,

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ռամսէս	3000	Թիպա	2500
Ամասիս	3000	Նէֆթիս	2400
[illegible]	3000	Օսիրիս	2250
Սեսոստրիս	3000	Փիլէ	2250
[illegible]	3000	Սֆինքս	2000
[illegible]	3000	[illegible]	1500
[illegible]	3500	[illegible]	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՌԻԹԹՈՆ և ԸՆԿ.
[illegible] խան
ՀԷՅՏԻ ԹԱՅ և ԸՆԿ.
191 31 Ճէյմս Սթրիթ Լիվրբուլ

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՆԵԱՆ

''ԱՐԵՒԵԼՔ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (35)

ՊԻԷՐ ՏԸ ՔՈՒՐՍԷԼ

ԲԱՐԻԶԻ ԳՈՐԾԱՒՈՐՈՒՀԻՆԵՐԸ

ՄԵԾ ՈՒ ԱՆՏԻՊ ՎԷՊ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ը.

ՈՒՐ ՌՈՒՔԷ ԿԸ ԿԱՐԾԷ ԳՏԱԾ ԸԼԼԱԼ ԻՐ ՊԶՏԻԿ ՔՈՅՐԸ

—Լուչօ՛նը գողցաւ...

—Լուչօ՛նը... վա՜յ անպիտան... բայց ինչպէ՞ս կրնայ գողնալ... դո՛ւն ինչու թող տուիր... չե՞ս խայթիր... այդչափ մեծ տղայ մը ըլլաս, եւ Լուչօնի չափ աղջիկ մը կարենայ կարկանդակդ կորզե՛լ...

—Չէի գիտեր որ պիտի գողնար... յանկարծ ձեռքէս յափշտակեց եւ փախաւ։

—Աղէկ որ հոն չէի... եթէ հոն ըլլայի, ապտակ մը պիտի ծեծէի այդ անպիտանը, այդ գողը, այդ որկրամոլը։

—Շատ անօթի է, մայր։

—Լաւ, քեզի կարկանդակ մըն ալ կուտամ... բայց նայէ որ աս ալ չգողցընես... աւելի գէշ կ'ըլլայ քեզի համար, որովհետեւ բնաւ միտք չունիմ երրորդ մըն ալ տալու։

—Ո՛չ, մայր, հոս կը մնամ, եւ ալ վախնալու պատճառ մը չեմ ունենար։

Ֆրանսուազ նոր կարկանդակ մը տըւաւ Հանրիի՝ ակռաներուն մէջէն անէծքներու տարափ մը ուղղելով Լուչօնի հասցէին։

Գիշերը վրայ հասած էր։

Ֆրանսուազ, քանի մը վայրկեանի մէջ իրիկուան կերակուրին պատրաստութիւնները տեսաւ, սեղանը շտկեց, տղոց կերակուրը տուաւ, եւ ինքն ալ քառորդ ժամու չափ սեղանին վրայ մնաց։

Մինչ պզտիկ Իվօնին օրօրոցը սենեակին մէկ անկիւնը կը գտնուէր, թաղուած ճերմակներու մէջ, նուիրական մասունք մը որուն վրայ այնչա՜փ կը գուրգուրար։

Գործաւորուհին՝ պզտիկը անոր մէջ հանգչեցուց եւ գործին գլուխը անցաւ։

—Հանրի՛, ըսաւ պահ մը վերջը, դուն ալ քնացիր, ժամանակն է... վաղ առտու կանուխ դպրոց պիտի երթաս։

—Այո՛, մայրիկ, հիմա անկողին կը մտնեմ։

Գիշեր բարի մաղթեց մօրը, գորովով համբուրեց անոր երկու երեսները, եւ հարցուց.

—Մա՛յր, պզտիկին ալ գիշեր բարի կրնա՞մ ըսել։

—Ինչո՞ւ չէ՛...

Հանրի չիտակ օրօրոցին քով գնաց, պզտիկին վրայ ծռեցաւ, եւ ըսաւ.

—Գիշեր բարի, Իվօն։

—Ո՛հ, ո՛չ, ո՛չ, ձայնեց մայրը, այդ անունով մի՛ կոչեր զինքը...

—Բայց քանի որ Իվօն է անունը, մա՛յր...

—Իրաւ է, ըսաւ գործաւորուհին՝ խոր հառաչանքով մը։

—Գիշեր բարի մայր, ըսաւ Հանրի նորէն եւ անկողին նետուեցաւ։

—Գիշեր բարի, անուշս։

Կէս գիշերը երկու ժամ անցնելէ վերջ միայն, Ֆրանսուազ իր կարգին պառկեցաւ։ Այդչափ երկար ժամանակ անքուն մնացած էր, որպէս զի կարենայ ժամանակին հասցնել ձեռքի հագուստը։

Ֆրանսուազ շատ ճշդապահ էր, բոլոր յաճախորդներն ալ գոհ կը թողուր այդ մասին. միայն, իր աղջկան մահուան առթիւ էր որ քիչ մը ուշ ձգած էր Լանժըվիլի կոմսուհիին շրջազգեստը։

Տարի մը առաջ, Ֆրանսուազ կ'աշխատէր Լա Բէ փողոցի կարի վաճառատան մը՝ Նէտի քով, որուն Ալպէն Վաբէն յաջորդած էր։

Օր մը, վաճառատան գանձապահը ուզած էր սովորականէն քիչ մը աւելի ընտանութեամբ մը վարուիլ իրեն հետ։ Ֆրանսուազ, իր անկեղծութեամբ անոր ըսած էր թէ պարապ տեղը ժամանակը կը կորսնցնէր եւ թէ հետեւաբար ոչ մէկ արդիւնք պիտի կրնար ձեռք բերել իր հետապնդումներով։

Գանձապահը սակայն, չէր յուսահատած, շարունակած էր հետեւիլ իրեն, եւ վերջապէս, օրին մէկը կրցած էր զայն նեղը դնել վաճառատան ամէնէն մութ անկիւններէն մէկուն մէջ։

Բայց կրկին չէր յաջողած գոհացում մը ձեռք բերել։ Ընդհակառակը երկու փառաւոր ապտակ ալ կերած էր Ֆրանսուազէն։

Գանձապահը անշուշտ չպիտի համարձակէր հետեւանք մը տալ այդ միջադէպին, եւ լուռ պիտի մնար բայց Ֆրանսուազ չէր ուզած այդչափով գոհանալ։ Գացած էր վաճառատան տնօրէնուհիին, եւ անոր պատմած էր եղելութիւնը, ըսելով թէ չի կրնար աւելի երկար ատեն մնալ վաճառատան մը մէջ, ուր աշխատող երիտասարդ աղջիկներու պատիւը այդչափ գէշ կը պաշտպանուէր նոյն ինքն վաճառատան պաշտօնեաներուն կողմէ։

Տիկին Նէտ՝ որուն իսկական անունը Ամելի Բէռիւշօ էր, եւ որ կը կասկածէր թէ իր ամուսինն ալ սովորականէն տարբեր շահագրգռութեամբ մը ցոյց կուտայ երիտասարդ աղջկան նկատմամբ, բնաւ չէր հակառակած անոր մեկնումին։

Ֆրանսուազ՝ ստիպուած, թողուց Բէ փողոցի վաճառատունը։

Քիչ շատ խնայողութիւն ըրած ըլլալով, որոշեց տունը աշխատիլ. կը յուսար բաւական յաճախորդ գտնել եւ ապրիլ։

Տիկին Նէտի վաճառատունէն մեկնելէն քանի մը օր վերջ՝ այդ վաճառատան մեծահարուստ յաճախորդուհիներէն մէկը, որ շատ հաւնած էր անոր աշխատութեան ու ճաշակին, եկաւ գտաւ զինքը, եւ առաջարկեց ամբողջ տարի մը գործ տալ իրեն, տարուան ոչ մէկ շրջանին զինքը պարապ չձգելու խոստումով։

Այդ կինը՝ նոյն ինքն Սէտանի Պաուկլօյն էր, որ հակառակ իր հարստութեան, այդ միջոցին դիմած էր խնայողութիւններ ընելու համար։

Երկու մեծատուն բարեկամուհիներ ալ իր օրինակին հետեւած էին անմիջապէս։

Ֆրանսուազ, վաճառատունէն շատ աւելի աժան կը կարէր, առանց հագուստներու գեղեցկութենէն բան մը կորսնցընելու։

Որոշուած էր որ մի՛միայն այդ երեք յաճախորդուհիներուն յանձնարարութիւնները պիտի կատարէր, Եւ արդէն, երեքին յանձնած գործերը կը բաւէին իրեն, հազիւ թէ ժամանակ կը գտնէր անոնց հասցնելու։ Երեքն ալ վերջին ծայր գաղտնի կը պահէին իր անունը, եւ իրենց բարեկամուհիները՝ որոնք այնքան կը սքանչանային պատրաստուած զգեստեղէններու գեղեցկութեան վրայ, զուր տեղը զինքը կը հարցափորձէին՝ կարուհիին անունը գիտնալու համար։

Իվօնի ժամանման յաջորդ օրը, առտուն կանուխ Ֆրանսուազ արթնցած էր։ Քիչ մը յոգնած կը զգար ինքզինքը, եւ սակայն չէր ուզեր կարեւորութիւն տալ։

Հանրի ալ իր կարգին վար նետուեցաւ անկողնէն եւ եկաւ մայրը համբուրելու։

—Աղէկ քնացա՞ր, հարցուց Ֆրանսուազ՝ զաւակը շոյելով։

—Այո՛, մայր, պատասխանեց Հանրի։ Եւ անմիջապէս վերջ հարցուց.

—Պզտի՞կը ուր է, ի՞նչ ըրաւ։

—Տակաւին կը քնանայ... քիչ մը կամաց խօսինք որ չարթննայ։

Հանրի սկսաւ աւելի ցած ձայնով եւ զգուշութեամբ խօսիլ։

—Մայր, ըսաւ, չես գիտեր թէ ի՛նչ երազեցի այս գիշեր։

—Ի՞նչ երազեցիր որ։

—Չեմ համարձակիր ըսելու։

—Ինչո՞ւ, ի՞նչ կայ որ... ըսէ նայիմ...

—Աստուածածինը տեսայ երազիս մէջ...

—Իրա՞ւ, ըսաւ Ֆրանսուազ, քիչ մը զարմացած, ի՞նչ ըսաւ քեզի։

(Շարունակելի)